

ABONAMENTUL
 Pe an an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.—
 Pe 3 luni . . . 7.—
 Pe o lună . . . 2.40
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

**REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA.**
 Strada Zrinyi N-rul I/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Multămite publice și Lee
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisele nu se înapoiază.

INCHINARE.

Te ferim, Regină, astăzi, când pronia cerească
 Te-a îngădui să treci pragul anilor, ce rar se dau
 muritorilor în această vale a plângerilor.

Ne iubim patria, suntem credincioși ei, moșneagului nostru Stăpânitor și Casei Lui hvalte, dar cu aceeași ardoare iubim pe frații noștri din al Tău Regat. Mărirea lor este fericirea noastră și suferințele lor ne ard sufletul de durere. Iar Tu, Regină, ca soarele binecuvântat, ai desmorțit viața lor și din suferințele Tale ai stors balsamul alinător durerii lor.

Nurlie copilă a pădurii dela Monrepos, zina Rinului cu undele de argint, Tu ai părăsit leagănul fermecător al vitejilor și înțelepților Tăi strămoși și împrejmuindu-l, ca iedera verde un stejar, dela Soare-Apune la Soare-Răsare ai urmat Căpitanului Mare, ce avea chemarea să învie nobilul vlăstar înădusit de polomidă și să dureze o nouă și puternică viață latină pe malurile de sfârșit ale crăiescului fluviu.

Dela Provedință ai primit menirea să fii alinătoare ranelor unui neam întreg, să dai pilda în secolii strălucitoare a eroinei milostive în fața sășietoarelor dureri și așa spre a-Ti înzala sufletul acestei meniri soarele copilăriei Tale a fost mereu inourat de priveliștea suferințelor și a morții. Copiliță „vârtej”, ani dearândul Tu ai văzut stângându-se în dureri viața gingașului filosof, ce-Ti era Părinte și, vai, ne vei ierta Tu oare, dacă din trecutul îndepărtat și din umbra alinătoare a telor bătrâni din dulcea Ta pădure dela Rin reinviem azi chipul suferind al lui Oton, fratele Tău martir? Prea de vreme Tu ai învățat să vezi deaproape durerea și nopțile de neliniște și mahnire, petrecute la căpătâiul scumpilor Tăi bolnavi au plivit din inimioara Ta răutatea și au sămănat într'ansa iubirea, credința, mila și îndurarea. „Rolul Tău va fi să mângâi” — Ti-a zis Domnul Român în ziua logodnei, iar seara târziu după intrarea Ta triumfală în cetatea lui Bucur gândul Tău era la cei săraci și seriai Unchiului Tău: „Și acum nu doresc altceva, decât ca la moartea mea să fii condusă la mormânt de toți săracii”. Gândul Tău s'a împlinit: — Tu ești mângâierea dulce a unui popor întreg.

Un neam orfan își doria mamă. Și ea să cunoști farmecul acestui cuvânt și toată împărăția lui de dor și de durere, Domnul Dumnezeu Ti-a trimis Tie pe cel mai dulce din îngerașii săi și inima Ta a aflat adevărul:

Cuvânt mai drag, mai dulce nu-i
 În dragul grai al omului
 Ca, Mamă!
 Atât de-adânc și-atât de blând
 Nemăiestrit și plin de gând
 Ca, Mamă!

Cum ai putut îndura despărțirea? Vai, Regină, mare este jertfa, ce Ti s'a cerut, pentruca inima Ta întreagă s'o poți da poporului Tău. Ai dat jertfă ce ai avut mai drag în lumea aceasta. Și Tu n'o uiți. Cum putere-ai s'o uiți?

Adesea mă uit la ușă și-mi zic:
 Acum se deschide îndată,
 Micuța mea scumpă, zglobie sărind,
 În prag fără veste s'arată.

MAIESTATEA SA REGINA ELISABETA.

Cum putere-ai s'o uiți? Dar locul gol lăsat în sufletul Tău prin pierderea Ei, l-a umplut iubirea poporului Tău. Mormântul scump dela Cotroceni Te-a legat pe vecie de pământul românesc și sufletul Tău milostiv va pluti deapururi asupra acestui pământ, care scutește în sânul său odorul Tău.

În zare se resfrânge
 Portretul ei, pe-un mic mormânt
 Surâde cu surâsul sfânt,
 De fluturi sărutat, de vânt,
 Ea doarme doar.....

Nu plânge!

Tu ziceai: „Copila mea, care e în cer, mi-a lăsat ca moștenire patria și poporul său și am primit dulcele nume de: Mama Regină”. Și cuvânt mai drag ca mamă nu-i.

Ne aducem aminte. Când Eroul Tău și al Țării a trecut cu oștile române Dunărea lată ca să izbească în păgâni și spre uimirea lumii să redeșteptă strămoșeasca vitejie a neamului nostru, Tu, cu mâna Ta albă, ștergeai sudorile morții de pe fruntea vitejilor, cari în dureri istovitoare muriau pentru Țară și Domn. Tu erai ingerul lor păzitor și minuni a săvârșit iubirea Ta și mila Ta și îndurarea Ta. Pe cei bolnavi îi mângăiai, pe cei răniți îi priveghiai și jalea cernită a fugit dinaintea iubirei Tale de oameni.

Marele Căpitan a re'nviat libertatea Țării și prin vitejie și înțelepciune a smuls lumii întregi cinstirea neamului românesc având cu sine sfântul talizman al versurilor Tale: „De câte-ori vasul e lovit de furtună, de câte-ori valurile se urcă până în cer, Tu fii mereu la cârmă eroul meu, viteaz până la sfârșit,” iară Tu, în timpul de pace ai ridicat altare muncii roditoare. Furnica, Munca, Albina, Tesetoarea și toate instituțiile Țării închinat iubirei de neam Te laudă pe Tine și orbii Te preamăresc la Vatra Luminoasă.

Tu porți trei coroane pe capul Tău: cea de aur, pe care Ti-a dat-o Regele și Țara, cea a poeziei, pe care Ti-a dat-o Dumnezeu și cea a iubirei, pe care Ti-o dau Tie cu drag inimile noastre. Cum ai dorit, Ti-a ajutat Dumnezeu să răspândești împrejurul-Ti toată căldura inimei Tale, cu vorba Ta ca și cu fapta să-Ti stâmperi neamul însetat până în ceasul binecuvântat, când într'o lumină strălucitoare Te vei vedea înconjurată de toți aceia cari Te așteaptă, când cuvintele nu vor mai fi nedesluite pentru Tine și când, desfăcută de orice legătură pământească, vei privi fără nici un vâl vecinica fericire.

Astăzi, când pronia cerească Ti-a îngădui să treci pragul anilor, ce rar se dau muritorilor în această vale a plângerilor, pentru toate bunătățile, ce ai vărsat asupra neamului românesc, Te ferim, Regină, și Tie ne închinăm.

VASILE GOLDIȘ.

La jubileul reginei Elisabeta.

In viața Reginei pe care, la albe bătrânețe, o serbătorim, după vechia Dvoastră dătină de-a alege din sgomotul și praful învălmășitei vieți dela noi figuri curate și lucruri cari rămân, ca să le putem descoperi pe urmă și noi, în urma dvoastră, se pot deosebi două elemente sufletești.

Unul l-a adus, acum aproape jumătate de veac, de pe malurile Rinului, pline de vechi castele în ruină, de păduri bătrâne, de frumusețea veșnică și totdeauna nouă, de amintirile a două mii de ani de lupte și suferinți omeneste, de tradițiile patriarcale a prinților păstori de popoare, iubitori și iubiți, prințesa tânără care venia să poarte coroana noii României. La atingerea celei dintâi mari dureri, tot ce această natură și acest trecut adunaseră într'un suflet ales a căpătat glas. Și, sub un nume de împrumut, Doamna României a început să scrie.

Serisul omenesc e formă și suflet, e dispoziție și îndreptare, e sunet și expresiune, e închipuire și realitate. In el, peste vălul de negură albastră al poeziei, care trebuie să fie, e, neapărat, o interpretare, o lămurire și îndreptare a lucrurilor care sunt.

Cu aceste lucruri trebuie să fii în atingere, în neconținută atingere, cu durerea lor brutală, cu triviala lor suferință, cu bucuria lor stângace, cu avânturile lor ce tremură fără a-și găsi cuvinte. Din adâncurile negre ale pământului, cu mâni sângerate trebuie să scoți mineralul care cuprinde, cu atâta ternă, și o fărâmă din aurul sufletului omenesc. Trebuie să-l speli cu mâinile, cu mâinile tale subțiri de artist, trebuie să-ți pleci fata nobilă asupra vălvățiilor crude ale focului, înainte de-a lovi cu ciocanul în lamura strălucitoare și a scoate chipuri veșnice, în care mulțimile recunoscătoare vor descoperi instinctiv că împreună cu geniul tău creator se

găsește ce a fost mai bun și mai real în frământările sârmanului lor suflet.

Patria, nația, singurele inspiratoare, fiindcă numai prin ele se poate vedea natura și omenirea, nu se pot strămăta. Fără îndoială însă ele se pot reface, mai ales când este o misiune care poruncește.

Era aici o țară cum sunt puține altele și un popor, atât de vrednic de înțelegere și iubire, fără de care această țară nu poate avea un sens. Ce larg câmp de cercetare, de tălmăcire, de înălțare putea să aile spiritul în care puterea poetică fusese trezită de minunile de ieri și de azi ale Rinului! Dar, dela început, între această forță care a innobilit totdeauna între figurile altor Regine figura Reginei României, și între obiectul firesc, din toate punctele de vedere, al acțiunii sale, s'a interpus un zid. Cine ar crede că se poate face un zid atât de înalt și nestrăbătut din oameni inteligenți, cari se mișcă ușor, din frumoase femei, care zimbesc cu artă, din oficialitatea cea mai solemnă și cea mai „patriotică”? Dar s'a făcut. Și atunci puterea poetică s'a îndreptat asupra ei însăși, subiect și obiect în același timp, spiritualizând forma și rafinând vizionii romantice din ce în ce mai complicate și particulare.

Astăzi, când și scriitorii români sunt dator să aducă omagiul lor unei lungi vieți din care nici o zi n'a fost lipsită de intensa frământare cu preocupările spiritului, unim la recunoașterea unor calități literare, cari au trezit și aiurea o respectuoasă atențiune, sentimentul acestei tragedii în însăși concepția poetică, părerea de rău pentru această îngustare și constrângere pe care au adus-o sufletului Carmen Sylvei oameni cari nu sunt ca noi, dar locuiesc în țara noastră și reprezintă România.

Și am adăugi o dorință. In odăile cu un deosebit gust mobilat și pline de creațiuni originale ale castelului Cotroceni amestecă în realitatea de toate zilele, preocupății artistice cunoscute și apreciate de mult și lucrări literare, revelate de curând, în care se amestecă o frumoasă francheță, un sentiment și

expresie, atingând, ca orice talent sincer, valori netăgăduite, o prințesă care va fi mână și ea regină. Sunt și acolo ziduri, aceleași, dar mai puțin înalte și închiegate.

Mulți oameni lucrează aprig ca să le ridice mai presus de marginile vederii. Sunt niște dușmani, ai tronului ca și ai nației. Și trebuie să-i înlăturăm. Inaintea ochilor Mariei principesa României, să se vadă ceea ce se putea vedea acum câteva zeci de ani inaintea ochilor, pasionați și ei de frumusețea și aprinși de un ideal, ai Doamnei Elisaveta: o țară și un popor!

N. Iorga.

Sylva.

O vino, vin! Mă știi de mult,
Eu ție freamătul mi-l cânt.
Te chem în scumpul graiu din vremi,
Sânt codrul des, și-al tău eu sânt.

Te chem duios și mi te țin
Sub mreaja farmecului sfânt,
Și eu ți-s sfetnic și iubit:
Sânt codrul dulce la cuvânt.

Și când furtuni și griji des bat,
Eu vântul frunzilor mi-l sun,
Și tac furtuni și norii fug,
Ti-e codrul tău prieten bun.

Când zici un cântec de noroc,
Ori tristă cânti un plânsset lîn,
Cu drag îți duc eu glasu 'n zări:
Eu codrul tău: — cu tine țin.

Tu calci un rodnic drum și porți
Un gând curat — curând, curând
Dea Domnul să-ți mai sun noroc:
Căci codrul tău ți-i gând la gând.

Eu bradul l-am văzut vlăstar,
Și azi îl văd bătrân în vânt:
Sânt Viitorul și — Amintirea
Și-s tot ce ai tu pe pământ.

(Carmen Sylva. Versuri traduse de A. Toma, București, 1897).

Momente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după Memoriile Regelui. —

De Ion Scurtu.

Cucerirea Rahovei. — Lupte crâncene. — Eroism și sacrificii. — „Trăiască România liberă!” — Rușii recunosc vitejia românească. — Primejdia pierderii Basarabiei. — Doamna Elisabeta, Domnitorul și jertfele războiului. — S'apropie sfârșitul dramei dela Plevna. — Vreme rea. — Suferințele trupelor. — Necuviința unui general rus.

9/21 Nov. De dimineață Prințul Carol primește în fortul „Alexandru” știrea că trupele române au ocupat Rahova. El depeșează imediat Mareșalului Duce Nicolae:

„Sunt fericit a-ți anunța că Rahova este în mâinile noastre. Atacul s'a dat Luni 7/19 Nov. Pozițiunile n'au putut să fie ocupate până seara. Cu toate acestea Turcii au părăsit orașul și au fost urmăriți de cavalerie și un batalion de infanterie. A doua zi dimineața, generalul Lupu a trecut Dunărea pe pontoane cu cinci sute de dorobanți și a ocupat Rahova, unde se găsesse acum toate trupele. Pierderile noastre, pe cari le știm până acum, sunt doi maiori și doi locotenenți uciși, un locotenent colonel și trei ofițeri răniți, 76 soldați morți și 139 răniți. Bateriile noastre din Calafat au scufundat ieri un monitor”.

Pe-o negură deasă, de nu vezi la doi pași. Domnitorul pornește călare la oficiul telegrafic de câmp și află din Bechet, unde se află primul ministru Brătianu, că regimentul întâiu de dorobanți a tăiat drumul vrăjmașului ce se retrăgea din Rahova. Doi ofițeri de stat major, maiorii Iene și Giurescu, sunt morți, unul rănit, cinci ofițeri și două sute de soldați morți sau răniți.

10/22 Noemvrie. Domnitorul se prezintă Împăratului, raportându-i următoarele despre luptele dela Rahova:

Generalul Meyendorf, care dispunea de o brigadă de roșiori, un regiment rus de ulani și câte o baterie călăreață, rusească și românească, avea să opereze spre sud și vest de Rahova. Colonelul Slăniceanu stetea, în ziua de 6/18 Nov., cu șase mii de oameni, la patru kilometri spre răsărit, pe când generalul Lupu cu regimentul trei de dorobanți și două baterii se afla pe malul stâng al Dunării, la Bechet.

În ziua de 7/19 Nov. s'au pus la dispoziția generalului Meyendorf, care plănuia un atac mascat, trupele unui batalion din regimentul întâiu de dorobanți. La ceasurile nouă dimineața, cele optsprezece tunuri ale lui Slăniceanu, bateriile din Bechet și ambele baterii ale lui Meyendorf deschiseră un foc concentrat asupra fortificațiilor Rahovei; Turcii răspunseră energetic. După o bombardare de trei ceasuri, regimentul zece de dorobanți dete atacul asupra unei redute înaintate și o luă cu asalt, suferind

pierderi mari: comandantul regimentului, loc. colonelul Măldărescu fu rănit. Garnizoana turcească a redutei se retrase într'o redută mai mare, din spate, iar de aci deschide un foc ucișător; bateriile române răspunseră c'o energie bombardare de un ceas, apoi patru batalioane porniră la asaltul redutei și răsbiră până 'n șanțuri. Insa focul pustiitor al Turcilor rări într'atâta rândurile, că nu putură pătrunde mai departe, mai ales că și asaltul asupra redutei vecine fusese respins.

Colonelul Slăniceanu dete ordinul de retragere, dar îl execută prea grabnic, fără să mai observe pozițiile turcești. Generalul Meyendorf rămase pe loc în Ogost și dete ordin caverieriei să supravegheze Rahova. Nouă ofițeri și peste trei sute de soldați fură scoși din luptă.

La 8/20 Nov. operațiunile încetară din pricina ceții de nepătruns. Un batalion din Bechet trecu Dunărea, ca să întărească trupele noastre; Turcii nu se mișcară ziua 'ntreagă, trezind astfel bănuiala că au de gând să evacueze Rahova și să se retragă spre Lom-Palanca. Ca să-i împiedecăm, un batalion al regimentului întâiu de dorobanți a fost îndreptat spre podul râului Schit, unde și-a fortificat poziția cu șanțuri. Presupunerea fusese întemeiată; într'adevăr, la 9/21 Nov., în zorii zilei, Turcii încercară să treacă peste râu, acoperiți de întuneric și negură, și când găsiră podul ocupat, năvăliră cu furie asupra dorobanților; dar acetiștia ținură piept și se 'ncinse o luptă aprigă, în

O aniversare — un dar.

Mulți nu socotesc decât ca un orgoliu, ce n'ar putea să aibă nimica simpatie în sine, alegerea tovarășelor de viață a principilor tot dintre principese, și evitarea, dela care numai arareori se face abatere, a oricărei mesalianțe..... Mesalianță! — cuvântul însuși chiar pare a avea ceva ofensator pentru demnitatea omenească, căci este aci ceva ca un dispreț ce se rostește dela om la om, — iar tendința spre egalitate între oameni va căuta pururea să se stabilească drept un principiu, în ochii și în cugetarea mulțimii.

Totuși, egalitate nu este și nu va fi niciodată; iar deosebiriile nu vor fi întotdeauna numai de educație, ele vor fi adesea și adânc sufletesti, — deosebiri de rasă. — Atunci, rasa căutând chiar și în mod instinctiv să se păstreze și să nu se corcească, — vom avea o explicație mai puțin revoluționară, și care va putea rămânea și mai potolită resemnată, a faptului că în viața reală păstoritele nu sunt pentru prinți, și nici prințesele nu se coboară la noi plebeii.

Să lăsăm excepțiile, și să nu ne folosim nici de înlesnirea cu care le-am putea cita ca exemple ce ar fi confirmând regula. — Faptul e că nu se poate tăgădui existența unei rase a domnitorilor, — și că dacă printre odraslele familiilor principiare se întâmplă și exemplare lovite de stigmatele degenerescenței, aceste familii au dat însă, dau astăzi, și pot să mai dea, conducători și povățuitori ai vieții sociale și sufletesti a popoarelor, pe cari acestea nu i-ar putea găsi, cu aceeași înlesnire dintr'o parte, cu aceeași autoritate din alta, printre luptătorii de a se deosebi din plebea anonimă.

Cel mai fericit exemplu pentru cele spuse aci, ni-l dă România, această țară norocoasă, a cărei stea am putea zice, că n'a mai suferit eclipse, din momentul în care la înălțimea povățuitoare a destinelor ei s'au întâlnit două odrasle de cea mai pură și nobilă rasă: un principe de Hohenzollern și o principesă de Wied. — Tineri și curajoși i-am văzut, luptând cu neînțelegeri multe și cu oarbe rele voințe, dar tari în credința acelei meniri de rasă a domnitorilor, ce n'are voie să sovăiască, ci trebuie să fie neapărat și fără indoială triumfătoare, atunci când... Iar acum îi vedem, „încărcați de ani”, cum ar zice oropsitul nostru Bolintineanu, — dar și mai încărcați încă de darurile iubirii și ale recunoașterii unui neam, — putem adauga adjectivul ce n'are să mai fie banal în acest caz: — unui neam întreg.

Aceste gânduri vin să însoțească pe acela la curând sărbătorire a aniversării de 70 de ani de viață a reginei Elisaveta, a poetei Carmen Sylva.... Și alte câteva:

Nu este nici o împiedecare ca unii dintre cei din rasa domnitorilor, să facă parte și din rasa, așiderea nobilă și cu deosebită menire, a artiștilor. Dar aci, cei

din rasa domnitorilor trebuie să plătească un tribut de amărăciune, — și acesta va fi cu atât mai mare, cu cât și talentul lor va fi mai real. Lumea nu vrea să vadă bucurioasă imbinarea a două coroane pe aceeași frunte, — ea bănuiește întotdeauna că una e subordonată celeilalte, și că dacă aceasta n'ar exista, ar dispărea numai decât și cealaltă.....

Greșită judecată! — ca atâtea în lumea aceasta: — dar, ca atâtea, cu toată falsitatea ei, apasă, și poate și doare. — N'ar durea, de sigur de loc, când scutul desertăciunii s'ar opune oricărei săgeți, fățșe sau perfide, ce ar încerca să lovească în fireasca senzibilitate a artistului; dar când o asemenea desertăciune lipsește, cum lipsește la toate talentele adevărate, cea senzibilitate crește, — și cu cât mai ușor, cu atât mai urit lucru, este a o lovi.

MAIESTATEA SA REGELE CAROL.

— Dar eu, — va putea zice o domnițoare, o femeie, o artistă, cum este Carmen Sylva, — dacă în menirea mea regală mi-am făcut datoria, dacă am stat în toate ceasurile grele alături de soțul meu înțelept și viteaz, dacă inima mea frântă de durerea mamei ce și-a pierdut singurul ei copil, am dat-o acestor milioane, și am fost pentru danșii o mamă, — să nu am dreptul macar la atâtea, la această consolare supremă, de a putea alătura și eu o alături din care am învățat și am dovedit că știu să cânt, la concertul acela mare, în care

din când în când răsună și glasuri maestre, spre deliciul și podoaba sufletescă a omenirii....?

Și atunci, răspundeți cu acest dar, — căci daruri se cer la aniversări —: Răspundeți cu pretuirea operei artistice a Carmen Sylvei, alătura de recunoașterea și slăvirea operei reginei Elisaveta; — adânciți acea operă, și apropiați-o de sufletul vostru....

Și din acest dar ce veți face, — căci nu se fac domnitorilor daruri de cele peritoare, — tot voi veți fi folosiți. Astfel generositatea, care e caracteristica ambelor rase, se va revărsa asupra voastră cu îndoită imbelsugare.

ION GORUN.

Poetul.

Și dacă n'ai plâns niciodată
Tu cântăreț nu poți să fii....
A lacrimilor rouă cruntă
Prefă-o 'n zori trandafirii.

Ciopește harfa ta din crucea
Sub care poticnești în mers,
Ca văjăitul spadei grele
Să-ți sune 'ndureratul vers.

Adună strunele sfărmate
De care sufletul ți-e plin,
Pe harfă 'ntindele, să-ți sune
De bucurie și de chin.

Las' să răsune în lumea largă
Ce este scris a răsuna:
Din rujele scăldate 'n sânge
Măunchiu frumos vei aduna.

Esti suferința lumii 'ntreagă,
Durerile cu drag te-aleg....
Abia când nu mai poți tu plânge,
Ajungi un cântăreț întreg!

(Trad. de St. O. Iosif.)

Carmen Sylva.

*Carmen este vîrsul, Sylva e pădurea,
Versul dela sine e menit să-i sune,
Și de-aș fi născută și creșteam aiurea,
Cîntecele mele n'ar avea ce spune.
Le-am furat în treacănt dela păsărele,
Freamătul pădurii mi-a vorbit de ele —
Inima-mi pe urmă ritmul le-a adaos
Vîrsul și pădurea sunt al meu repaos.*

(Trad. de St. O. Iosif. — Această poezioară e epigraful volumului de poezii: Meine Ruh' — Monrepos și explică pentruce Regina poetă a luat pseudonimul de Carmen Sylva.)

care căpitanul Merișescu, comandantul batalionului, luă ofensiva de câteva ori. Ambele părți luptară cu vitejie și îndârjire. În sfârșit Turcii încetară atacul și încercară a trece râul în not mai jos de pod. Dar își pierdură jumătate din trupe; restul scăpă mulțumită negurei, care împiedecă urmărirea cavaleriei. Vre-o șase sute de vrăjmași căzuți acopereau câmpul bătăliei; în redută se găsiră două tunuri. Pe la amiază Românii intrară în Rahova și populația bulgară, în frunte cu preoții, îi întâmpină cu însuflețire ca pe mântuitorii lor. — Naînte cu vre-o cinci sute de ani, steagurile Hohenzollernilor mai fălăiseră odată în fața Rahovei; la 1396, Frideric de Zollern, burgraf de Nürnberg, făcea parte din oastea Regelui Sigismund al Ungariei, care ocupă Rahova și Vidinul, însă după aceea fu nimicită de Sultanul Baiazid în lupta dela Nicopole. Pe același Frideric de Hohenzollern îl rasplăti Împăratul german Sigismund, la 1415, cu feudul de Brandenburg.

— Generalul Meyendorff depeșează Prințului Carol că dorobanții au apărat admirabil podul dela Ogost, iar cavaleria a luat Turcilor o sută saizeci de care cu muniții.

Împăratul Alexandru, pe care Domnitorul îl roagă să primească „Virtutea militară”, se bucură mult de comunicările privitoare la cucerirea Rahovei. Marele Duce Nicolae și șeful său de stat major cred că isbânda Românilor va avea o influență favorabilă asupra mer-

sului întreg al războiului, care se va isprăvi până 'n Februarie.

12/24 Nov. Dimineața ploaie și vînt; dar pe la amiază cerul se limpezeste; toată lumea se bucură în tabăra română, căci astăzi se oficiază un Te-Deum pentru luarea Rahovei.

Domnitorul vizitează călare trupele așezate 'n careu, unde s'au întrunit deputațiunile tuturor regimentelor diviziei a doua și a treia; după slujba dumnezeiască adresează o cuvîntare trupelor Sale, scoțînd la iveală eroismul armatei române, dovedit și cu prilejul luptelor dela Rahova; sângele celor căzuți s'a vărsat pentru cauza sfîntă a neatărnărei; Domnitorul este pe deplin incredințat că toată oștirea Sa este însuflețită de același spirit de jertfă. De aceea s'a hotărît să bată o medalie cu inscripția: „Apărătorilor Independenței române! El își îndeamnă trupele, ca 'n fața vrăjmașului și 'n hubuital tunurilor să strige într'un glas: „Trăiască România liberă!”

14/26 Nov. La dorința Domnitorului, generalul Todleben a inspectat azi trupele române; el raportează că a găsit în foarte bună stare și trupele și toate dispozitiile lor; ținuta și echipamentul lor sunt vrednice de laudă.

Domnitorul scrie Doamnei Elisabeta: „Ieri s'au împlinit trei luni, de când ne-am despărțit, și 'n zilele acestea se 'mplinește sfertul de an, decînd stau cu oastea în Bulgaria. Oricît ar fi de grea pentru moment des-

părțirea noastră, totuși această vreme este și va rămânea bogată și plină de evenimente, cari vor fi nesterse în amintirea noastră! Să ai numai curaj și răbdare, căci în curînd vom fi iarăși laolaltă. Așteptăm cu încordare evenimentele cari trebuie să se desfășoare peste puțină vreme, pentrucă zilele Plevnei sunt numărate. Osman Pașa rezistă cu o putere de admirat, fapt care va trebui să i se țină 'n seamă, cu elogii, în ziua capitulării, dar care deocamdată ne este destul de supărător. Dezertorii și prizonierii mărturisesc că mijloacele de trai și munițiile sunt pe sfârșite.

La Marele Cartier rusec am fost primit cu deosebită cinste pentru luarea Rahovei. La dejun Marele Duce Nicolae a închinat pentru mine și armata Mea, în uralele nesfârșite ale generalilor. De-abia am ajuns să iau cuvîntul, mulțumind pentru această atenție și închinînd în sănătatea Tarului, a Marelui Duce și a familiei imperiale. Pe urmă ascultăram în picioare imnul rusec și Eu înmînai Marelui Duce „Virtutea Militară” cu aceste vorbe: „Alteța Voastră Imperială ați fost de două ori în linia de foc a Românilor și ați vizitat posturile cele mai înaintate sub focul vrăjmașului. Permiteți-mi să Vă ofer „Virtutea Militară” în amintirea acestor zile când V'ați expus gloatelor turcești cari cădeau în jurul nostru! Purtîndu-o, ea Vă va aminti și luarea Rahovei, pe care o serbăm azi!” — Nicolae mă îmbrățișă cît se poate de

Crăiasa inimilor românești.

București, 9/22 Decembrie.

Scriu aceste rânduri în pragul unei minunate ierni, pe care o scaldă raze de aur, o împodobeste argintul brumei scilpitoare, o mângâie când și când fulgi de zăpadă ușori și sprințeni. Nu se putea în cadrul mai armonios pentru sărbătorirea jubileului de șaptezeci de ani al Reginei și poetei, spre care se înalță cuvintele de admirație ale unei țări, ale unui neam, ale omenirii culte de peste țări și mări.

Dar mai presus de sentimentele milioanei de admiratori ai Carmen Sylvei, ai scriitoarei de două ori încununată de slavă în literatura universală, răsună astăzi, în toată măreția, imnul de iubire și de venerație al sufletelor românești de pretutindena.

Pentru noi, Regina României și Carmen Sylva intrupează pe adevărată crăiasă a inimilor românești. Crăiasă pe Tronul regatului creiat de Regele Carol și de vitejii săi. Crăiasă pe tronul strămoșesc al literaturii naționale, Crăiasă prin dragostea ce o leagă de toate inimile românești.

Ca Doamnă de neam domnesc, ca soție vrednică a unui mare Domnitor, ca femeia cea dintâi între femeile ilustre ale societății românești, ca scriitoare neîntrecută între scriitoarele neamului nostru, Majestatea Sa Regina Elisabeta și-a cucerit de-a pururea un drept la recunoștința și admirația Românilor.

Prin iubire și-a legat viața de Alesul providenței pentru renașterea țărilor dunărene. Prin iubire a trăit, a luptat, a suferit și a biruit o viață întreagă. Tot prin iubire și-a închinat geniul Ei literaturii și artei, — prin iubirea frumuseților naturii; prin iubirea de oameni, prin iubirea de ideal. Glasul celei mai curate și înțeleghătoare iubiri răsună din toate scrierile Carmen Sylvei despre pământul și sufletul românesc, despre poveștile și doinele noastre, despre munții, plaiurile și apele noastre, despre țărâni și țărâncele noastre, despre Voivozii și domniile trecutului nostru de mărire. Avântul iubirei, ce nu cunoaște jertfe prea grele, i-a condus pașii în anul războiului pentru neîntârziarea României și i-a răsplătit laptele ingerestii cu cel mai dușos nume ce se poate da unei Regine în război: „mama răniților”. Iubirea față de Domnitor și țară, iubirea de Dumnezeu și de oameni i-a întărit sufletul în cea mai tragică fază a vieții Sale, când și-a pierdut prea scumpul și unicul vlăstar, pe Domnița Maria.... Aceiași nemărginită și sfântă iubire i-a alinat jalea fără de leac a singurătății, îndrumându-o

să-și găsească mulțumirea în munca necurmată pentru binele României și mărirea neamului românesc.

A doua zi după logodnă, Princișele Carol scria în albumul viitoareii Soverane române:

„Iubirea se răsplătește prin iubire. Arată poporului Tău aceeași iubire, aceeași încredere ce mi-ai arătat-o mie; atunci nu va mai bate pentru tine o singură inimă credincioasă, ci milioane de inimi se vor uni cu ea; iar eu mă voi socoti fericit și voi lauda pe Domnul, căci tu nu ești numai a mea, — de-aci

M. S. REGINA ELISABETA CU A. S. R. P. MARIA.

înaintea un neam întreg are drepturi asupra-Ți. un neam întreg Te privește încrezător și iubirea Ta va fi răsplătită prin iubire!”

În sufletul tinerei Domnițe, concepția de viață a Domnitorului a găsit dela început ecoul desăvârșit. Iată ce răspundea Dânsa într-o scrisoare către tatăl Domnitorului:

„Isemnătatea misiunii ce am de îndeplinit nu mă împiedică în tovarășia unui bărbat atât de puternic și atât de curajos, Eu cer nu-

mai să fiu condusă de Dânsul, fiind pe deplin încredințată, că tot ce-ace spune El, este bine! Situația noastră grea și rezerva ce ne-o va impune, ne va lega cu atât mai strâns unul de altul și liniștea casei noastre va fi stavila cea mai tare împotriva tuturor furtunilor de-afară”.

Făgăduiala sfântă ce și-au dat, în conștiința lor și în fața lui Dumnezeu, Domnitorul și Doamna au împlinit-o an de an, zi de zi, o viață întreagă. Alături de Eroul ce venise să pună temelile unui stat neatârnat și unui viitor strălucit pentru România și pentru Români, Doamna Elisabeta s'a dovedit și Dânsa o adevărată eroină. Au îndurat multe împreună dela oameni, dela împrejurări, dela soarta aspră ce încearcă mai cu seamă pe cei buni, însă căminul lor a fost și căminul fericit al țării, unde candela iubirei de ideal nu s'a stins niciodată.

Au trecut ani și ani de lupte și suferinți, dar au răsărit anii de slavă nepieritoare. Astăzi ni se pare o poveste, cum nici închipuirea n'ar fi născut alta mai frumoasă, — și totuși epopeea vieții Regelui Carol și a Reginei Elisabeta este istoria aievea trăită de neamul nostru în patruzeci și patru de ani.

Momentele dramatice, profund sguuitoare, n'au lipsit acestei măndre epopei de aproape o jumătate de veac.

După întâiul an de căsătorie tânăra Doamnă își deschidea sufletul în următoarea poezioară dragălașe, dedicată Domnitorului:

„In sfințele noastre ceasuri de taină
„Crește puterea sufletului meu,
„O fericire cum n'am visat alta
„Ai trezit în inima mea.

„Un cântec voios se'nalță acum
„Spre bolta cerului senin
„Si 'n glas de ciocârle vesteste
„Cât de frumoasă e lumea!

Cât de frumoasă, dar cât de înșelătoare e lumea aceasta pământescă! Câte dureri și câte suferințe ascunde într'ânsa... Doamna Elisabeta și Domnitorul Carol au avut să golească 'n curând, până 'n fundul nebului, paharul amărăciunilor.... Odrasla iubirii lor, raza de lumină a vieții lor s'a stins în zorile vieții. Tragică stingere a celui mai drag viț!

Ci totuși sufletele Soveranilor n'au fost înfrânte. Oamenii mari se arată mai cu seamă în nenorocirile mari. Pătrunși până 'n cutele

ciziune, că suntem cu toții uimiți”. Marele Duce adăose îndată: „Este foarte adevărat, Alteța Sa este un bun militar!” — Am rămas foarte încântat de atâtea laude. Cu toată situația mea dificilă, stau în cei mai buni termeni cu armata rusească și cu Marile Cartiere ale Impăratului și al Marelui Duce.

„Fizicește sunt bine, numai șalele mă dor din când în când, din pricina sederii pe patul de campanie, tare și îngust. Dar e sănătos să dormi așa.

Tatălui Său, Prințul Carol îi scrie următoarele:

„De trei luni stau cu oastea mea în Bulgaria și nu cred să fim de Crăciun în București. Aci se crede că Osman Pașa, care se apără cu o tenacitate și vitejie de admirat, se va preda până 'n două săptămâni; el nu mai poate spera să-i vie noui ajutoare, căci toată Bulgaria de vest este ocupată de trupele noastre. O străpungere a liniei de împresurare, chiar cu jertfe mari, este foarte anevoioasă, de când am încins Plevna întreagă cu o puternică linie de apărare. Firește, că linia pe care trebuie s'o apărăm, are o întindere enormă, iar terenul e foarte accidentat, așa că pe negurile dese, ce cad mereu, suntem neconținți pe pază și îngrijăți. Dar eu am toată nădejdea, că drama sângeroasă din fața Plevnei se va sfârși curând într'un chip fericit. Grosul armatei mele va porni apoi contra Vidinului, iar restul va ține

'n stăpânire Nicopolea, Rahova și Lom-Palanea, pentruca să avem o cheazăie la încheierea păceii.

„Luarea Rahovei și vitejia cu care s'au luptat trupele mele, au făcut cea mai bună impresie asupra Impăratului și a întregii armate rusești.

„Elisabeta îți va trimite copia unei scrisori a Marelui Duce către mine; vei înțelege din ea, ce situație și ce trecere am dobândit noi în ochii Rușilor. Sper că ești măndru de a vedea că 'n zece ani, cu toate luptele și vrăjmășiile interne, am isbutit să creez o armată, de care toată Europa vorbește cu respect. De-acuma poziția mea în țară și străinătate va fi cu totul alta și voi putea să aștept în liniște chiar furtunile ce s'ar mai abate asupra-mi.

„Multele jertfe, pe cari le cere războiul, trebuie să le suportăm, pentrucă România putea și trebuia să-și cucerească neafârțarea nu-mai cu prețul sângelui ei; de-aci înainte nimeni nu va mai discuta independența noastră!

„Starea sanitară a trupelor noastre în jurul Plevnei e bună; ele sunt adăpostite în colibe, unde ar putea să și ierneze; păcat că suferă foarte mult de lipsa lemnelor; nici măcar aci la cartierul general n'avem destul material de foc. Coliba unde stau eu, este mai mult ca primitivă; mâncăm sub un cort; la masă am întotdeauna treizeci patruzeci de persoane.

24 Nov. (6 Dec.) Iarăși vreme frumoasă cu negură deasă. Trupele sufăr de hrană, de când furtuna a rupt nouăsprezece pontoane din podul peste Dunăre și transporturile nu mai sosese la timp, iar Rușii nu vreau să recunoască Românilor dreptul de-a rechiziționa în Bulgaria, astfel că situația devine cât se poate de grea. Un general rus, prințul Cercaski s'a plâns Domnitorului, că trupele române ar 'i făcut rechiziții de-alungul Dunării; Domnitorul îi răspunde că astfel de lucruri sunt inevitabile în război, chiar în țară amică, precum s'a convins cu ochii Săi în războiul dela 1864. Generalul rus, cu toate acestea, îndrăzni să declare, că ostasii români, cari si-au însușit cu forța oraș și paie, s'ar fi făcut vinovați de hoție. Domnitorul îi dete un răspuns aspru, întrerupse convorbirea și declară Marelui Duce că va reclama Impăratului, Marele Duce, voind să liniștească pe Domnitor. Îi promise că va cere generalului să vie a doua zi la Poradin și să-și exprime regretele pentru cuvântul „hoții”. Așa se și făcu.

25 Nov. (7 Dec.) Domnitorul scrie Doamnei Elisabeta:

„Cine știe când vor ajunge aceste rânduri în mâinile Tale! — Astăzi avem un timp îngrozitor, furtună cumplită și o negură așa de deasă că nu poți vedea la zece pași. Podul nostru dela Nicopole s'a întrerupt iarăși, Dumărea, precum s'aude, pare o mare furioasă, nici telegraful nu mai funcționează.

cele mai tainice ale inimei lor de credință în Dumnezeu și de misiunea Lor providențială, amândoi au înțeles că numai jertfindu-se pe sine vor putea să-și facă întreaga lor datorie către patria cea nouă și către poporul, de care se legase destinul dinastiei întemeiate prin eroismul și iubirea Lor. Cu resemnare creștină au purtat, până în zilele bătrâneții, crucea ce le-a fost dat să poarte. Dacă și-au înmormântat în pământul României odrasla neuitată și dacă bucuria fără de hotar a părinților li s'a rupt de veci, Dășii prin vrednicia lor nepuduită și-au cucerit fericirea de-a fi socotiți părinți adevărați ai țării întregi. În războiul pentru neamul românesc, în campania de-acuma pentru înălțarea demnității și pentru lărgirea hotarelor României, Regele Carol a putut privi la zeci și sute de mii de copii ai Săi — ostași țării! Iar Doamna, care-și pierduse în tinerețe unicul ei odor, — este adorată și astăzi ca dulce mamică a tuturor celor lipsiți și suferinzi.

Regele Carol și-a făcut pe câmpul de bătaie Coroana de oțel; Regina Elisabeta și-a împletit din razele geniului poetic, o Coroană de lauri tot atât de neperitoare. Coroana de oțel a devenit astăzi, în apoteoza păcii dela București, simbolul țării neamului românesc. Coroana de lauri a Carmen Sylvei, desăvârșind gloria României, este simbolul cultivei și artei noastre în literatura universală.

Odată și odată Coroana de oțel o vor purta cu tală urmașii Regelui Carol, Principele Ferdinand și Principele Carol. Coroana de lauri a Reginei Elisabeta va trece în mâni tot atât de binecuvântate, căci Prințesa Maria și Domnițele Ei merg pe același drum ce duce la cucerirea inimilor românești.

Trăiască Regele Carol! Trăiască Regina Elisabeta! Trăiască Auguștii lor urmași, sporind mereu gloria neamului românesc!

ION SCURTU.

Din tainele Peleşului.

Minunatul flăcăindru Peleş, cu ochii albaștri și părul creț — născut în adâncimile unui munte urias, în lacul stăpânit de zine — are un singur cur: nu știe să păstreze nici o taină.

Degeaba îl ceartă muntii bătrâni, zicându-i „baba bătrână!”, el scutură cu îndăjire din cap și flecărește înainte cu florile, cu copacii, cu păsările, cu vânturile, chiar cu pietrele din alvia lui...

El știe atâtea taine, din adâncurile Bucogiului, unde

„Aici aproape nimic nou; dezertorii mărturisesc mereu același lucru: Osman Pașa ar fi bolnav.

„Adresa Camerei e frumoasă; voi primi sub cort de egația, care mi-o va prezenta.

„În seara asta vremea s'a învrăbit afară din cale: cortul meu de-abia rezistă furtunii; plouă și noaptea-i neagră ca iadul”.

27 Nov. (9 Dec.) Aceiași vreme urită, umeză și rece. Domnitorul pleacă în trăsura la Cartierul Marelui Duce; trăsura și caii sunt neconținți primejdii să se întepenească în noroaiele drumului ori să se incurce în nesfârșitele convoaie de transport, cari umplu șoseaua întreagă; de ambele părți și în mijlocul drumului zac leșuri de cai, doborâți de trudă.

Târziu de tot, Domnitorul sosește la Marele Duce Nicolae, care susține că Osman Pașa va mai putea rezista un timp; dimpotrivă Prințul Carol, bazându-se pe rapoartele avangardurilor românești despre mari aglomerări de cară la podul de peste Vid, deduce că Turcii vor înțreprinde cât de curând o ieșire.

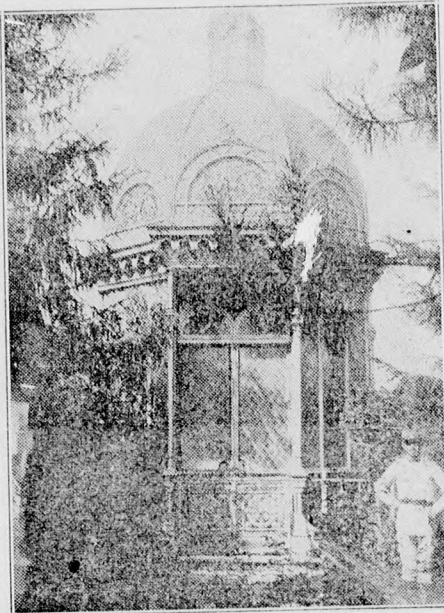
Pe când Domnitorul se întoarce la Poradin, începe să ningă. Neputând să stea în colibă din pricina fumului, Domnitorul petrece seara în curte sub cortul umez și rece.

Generalul Cernat depeșează, că în lagărul turcesc domnește o neliniște bătătoare la ochi și că Turcii aruncă un pod peste Vid.

sălășluie zinele, încât nu se poate stăpâni, să nu le împărtășească și oamenilor muritori. Căci bietii oameni nu pot să vadă zinele, decât aceia, cari s'au născut pe la toacă și n'au avut niciodată vr'un cuget rău în sufletul lor.

Iată ce a povestit el, într-o seară cu lună, florii Nu-mă-uita:

Cunosc eu o ființă, care și-a lăpădat haina ei de zină și a îmbrăcat pe aceea a muritorilor. O știu încă

MORMANTUL A. S. R. PRICIPESII MARIA.

din acel lac minunat, ascuns în fundul pământului, din care se hrănesc toate părașele și rjurile. Acolo se adună la sfat lumea zinelor, ogândindu-se în valurile verzi. Mai prindem și noi câte ceva, cu imătate de uneche, pe urmă, când zinele prind de veste, că prea zăbovim, ne fiau cu binșorul:

Aide, băieți, plecați, nu e bine să vă amestecați și voi în toate daraverile noastre. Vedeți-vă de drum!

Și noi ne reștăm în toate părțile, căci toate rjurile din lume își iau obârșia din lacul acela, ascuns în fundul pământului. Zinele vin și ele câteodată, plutind pe o frunza mare, în legănarea valurilor, privind curioase la lumea oamenilor, cu un zimbet de bunăvoință și de milă.

Una din ele, care iubea așa de mult oameni, cântul și pădurea, a spus odată, în marele sfat al zinelor: „Eu nu mai rămân între voi. Am îndrăgit freamătul codrului, ce are pentru mine atâtea taine; am îndrăgit pe oameni, cari trăiesc o viață așa de năcăjită și totuși știu să cânte frumos, și să-și înalte prjvirile spre stele...”

Atunci crăiasa zinelor, a clipit includată din genele ei de mătăsu, și-a potrivit diadema de mărgan, și a zis:

— Fetita mea, scoate-ți din minte gândul acesta nenorocit. Noi nu cunoaștem nici suferințele oamenilor, nici bătrânețea. Noi am gustat din lacul tinereții fără bătrânețe și al vieții fără moarte, de aceea și se pare ție, că și viața oamenilor e la fel cu a noastră. Câte au ei de îndurat, săracii! Năcazurile se ațin pe urmele lor, și pas de pas, ei trebuie să înghenuncheze sub povara lor. Ei nu cunosc fericirea, în care ne alintăm noi, decât în vremea tinerețelor. Și tinerețele lor sunt, vai, așa de scurte! Abia au început — și se și coboară spre asfințit. Vremea le taie brazde adânci, pe la ochi și pe frunte, și lumina ce strălucea în ochii lor începe să scape... Vin grijile vieții și îi impresoaară. Ei trebuie să muncească din greu, ca să aibă pentru hrană și îmbrăcăminte. Durerea și morburile îi pândesc la tot pasul și moartea îi răpește adese prea de timpuriu, sau le răpește ființele cele mai iubite, la o vârstă așa de plăpândă chiar, încât bietii oameni rămân cu mințile rătăcite, la marginea gropii... Ei petrec până acolo pe pârâni și priceni lor și chiar pe copiii plăpânzi, cari abia și-au deschis bine ochii, să privească în lume. Rămâi cu noi, fetico, și nu te nenoroci!

Și zinele celelalte se adunară în preajma ei, cuprinzându-o, cu brațele lor albe:

— Rămâi cu noi!

— Tu nu cunoști — urmă crăiasa — ce sunt lacrimile. Noi ne jucăm cu ele, ca cu niște perle, dar bietii oameni suferă așa de mult, până le varsă... Dacă vrei să le cunoști, da-te și tu în lume!

Crăiasa își potrivă încă odată coroana de mărgăritare și valurile lacului scânteiau de strălucirea lor.

Zina tăcu, pe o clipă, apoi răspunse, cu capul ridicat:

— Știu, crăiasă, că oamenii nu sunt așa de fericiți, cum suntem noi. Știu, că ei suferă, îmbătrânesc și mor, dar voi să cunoșceți și eu viața lor, chiar dacă aceea ar fi neasămănat mai scurtă și mai posomorâtă, ca aceea a noastră. Eu vreau să duc între ei dragostea și mila; vreau să-i învăț să cânte și să nu se mai dușmănească între ei, căci și viața lor ar fi neasămănat mai frumoasă, dacă ei ar fi mai buni și mai milostivi.

— Ei bine, du-te dar, — zise crăiasa mândră — o să regreti tu!

La un gest al ei, zinele o impresuară luându-i, rând pe rând, podoabele ei de zină, li luară tinerețea fără bătrânețe, îi puseră în gât jugul amenințător al morții și o duseră apoi la Valea Plângerii, de unde o făcură să bea, ca să se împărtășească de toate năcazurile muritorilor.

Crăiasa, căreia îi era drag de zina răsvrătită, a spus celorlalte:

— Lăsați-i coroana. O zină, ce trece în lume, vrednicește măcar o coroană!

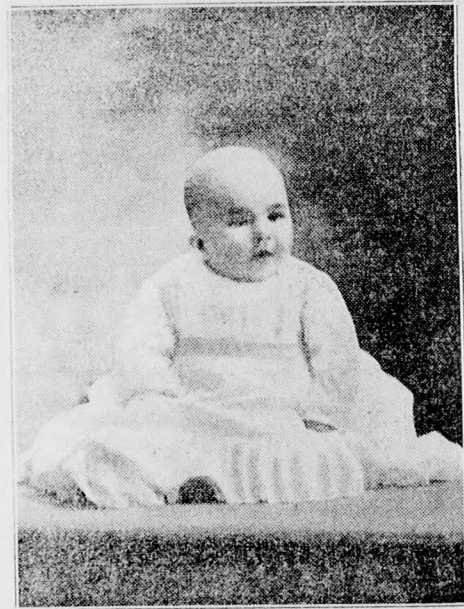
Și așa a plecat zina din împărăția subpământeană, în aceea a oamenilor.

De atunci nu am văzut-o decât arare.

O zăriam câte odată aplecată asupra valurilor mele, ascultând murmurul lor, pe care îl înțelegea. O cunoștea și brazii și floricelele de pe mal și chiar micșorii muntii bătrâni încă își inclinau piscurile lor de peatră, în fața ei.

Ea înțelegea toate tainele firii și le talmăcia pe limba oamenilor, în povești minunate.

Așa i-am povestit cu năzbușile mele și de dușmănia mea cu Valea Rea; așa i-a spus Vârful-cu-dor duioasa poveste, cu dragostea păstorului Ionel pentru Ileana cea mai frumoasă ca trandafirul Buceciului și mai gingașă decât floarea Reginei. Moșnegii și-au deschis glasul, în fața ei, rând pe rând, începând cu Caraimanul, lepii și Omul, până sus la bătrânul Ceahlău din Moldova, pe care l-au făcut României — mulți ca iarba, mulți ca nisipul mării — aruncând fiecare câte o mână de țărăna...

ALTEȚA SA PRINȚUL MIRCEA.
Cea mai tânără odraslă a dinastiei române.

Minunate sunt aceste povești, mai ales pentru mine, căci eu știu că sunt adevărate. Eu cred, că Ionel păstorul a murit în Vârful-cu-dor, de dragul Ileanii celei amăgitoare — și au venit, pe urmă, cântii și i-au lins mâinile, miorita zbiera lângă el și cioabani îl chemau pe nume. Ci Ionel zăcea întins, cu un suris ceresc pe fața-i slabă, și nu da nici un răspuns, alături de buciumul lui frânt în două...

Sunt taine de o frumusețe fără seamăn, pe cari nu le pot spune în grai omenesc, decât aceia, cari s'au adăpat la izvorul, unde sălășluie zinele.

Dar povestea lui Manea — povestea spusă de Omul — cu împărăteasa cea bună și milostivă, care însănătoșea pe bolnavi și era iubită de cei săraci, mi-a rămas multă vreme întipărită în minte. Adese mă gândesc, dacă ea nu conține o părere de rău a zinei, care și-a părăsit lumea ei subpământeană, ca să între în viața oamenilor.

Nu știu; nu cunosc mai de aproape viața oamenilor, dar ea mi-se pare totuși neasămănat mai nenorocită, ca aceea a zinelor!

O văd acum, din ce în ce mai rar.

Când o zărese mi-se pare îmbătrânită și pletele ei sunt albe ca zăpada, ce încunună creștetul Omului.

Dar cu cât se adâncește mai mult în șopotul valurilor mele, cu atât fața i-se preschimba, ochii îi scânteiază ca pe vremuri — și deodată o văd reintinerită, cum era pe vremea, când se legăna pe valurile lacului tănuț. Câte o zina sprintară, ce pribegeste pe valurile mele, plutind pe o frunză mare, o recunoaște și o cheama:

— Vino cu mine, te duc iar în împărăția noastră. Ni-e dor de tine!

Ea clătină din cap, cu un zimbet:

— Nu pot veni, draga mea prietena! Eu trebuie să-mi îndeplinesc mai întâi chemarea mea de om: să muncesc, să mângâi și să sufăr. Au și aceste un înțeles, în lumea pământeană.

Și zina pluteste șagălnică la vale, întrebând-o, la răspântii:

— Și pe urmă, când ți-ai plinit chemarea ta de om, o să vii iarăș între noi?

Ea zîmbește, cu ochii ațintiți în valurile mele:

— Da... pe urmă, o să vii iarăș între voi!

De Al. Ciura.

Adesea mă uit la ușă...

Adesea mă uit la ușă și-mi zic:
Acum se deschide îndată,
Micuța mea scumpă, zglobie sărind,
În prag fără veste s'arată.

Și chiar de-ar fi numai vedenia ta
Ce vrea să mă 'ngâne și mințe,
Nu tremură mama, odorul meu drag,
Când tu îi răsași înainte.

Ci brațele-atunci le-aș întinde cu dor
Stând mută cu ochi plini de rugă,
Ca visul meu drag, abia împânzit
De-o soaptă gonit să nu fugă.

Și dat de mi-ar fi un semn drag să-mi faci,
Apoi să te stingi de departe,
Ah, cât te-aș sorbi într'o clipă măcar,
Să-mi fie deajuns pân' la moarte.

(Trad. de St. O. Iosif.)

Situația politică.

D-nul Jászai ne răspunde. — Soarta tratativilor româno-maghiare. — Vine iarăș contele Khuen-Héderváry.

Arad, 27 Decembrie n.

În acalmia ce s'a instăpânit de serbătorile catolice în cercurile politice maghiare o singură chestiune și-a tremurat accentul fără încetare, chestiunea românească. A fost singurul accent care a tulburat tonalitatea acestor serbători religioase ale Maghiarilor, și — n'a fost accentul iubirii.

Ziarele budapestane de azi dimineață își consacără aproape întreaga lor rubrică politică tratativilor româno-maghiare — și scot iarăș sunetele surde ale urii.

Magyarország, organul partidului kossuthist, scrie și un prim articol, foarte obsedat de viziunile „tradărilor de patrie.” Se spune în acest articol, că stăruințele contelui Tisza, chiar dacă ele ar da fructe, nu vor schimba nimic din fondul lucrurilor: pacea nu se încheie cu poporul românesc, ci abia cu o fracțiune neînsemnată a „demagogilor naționaliști.” Vor veni, în curând, alții, — crede *Magyarország*, — reprezentanții altor pături și altor generații, cari vor strica dint'un condei soluțiile efemere ale contelui Tisza.

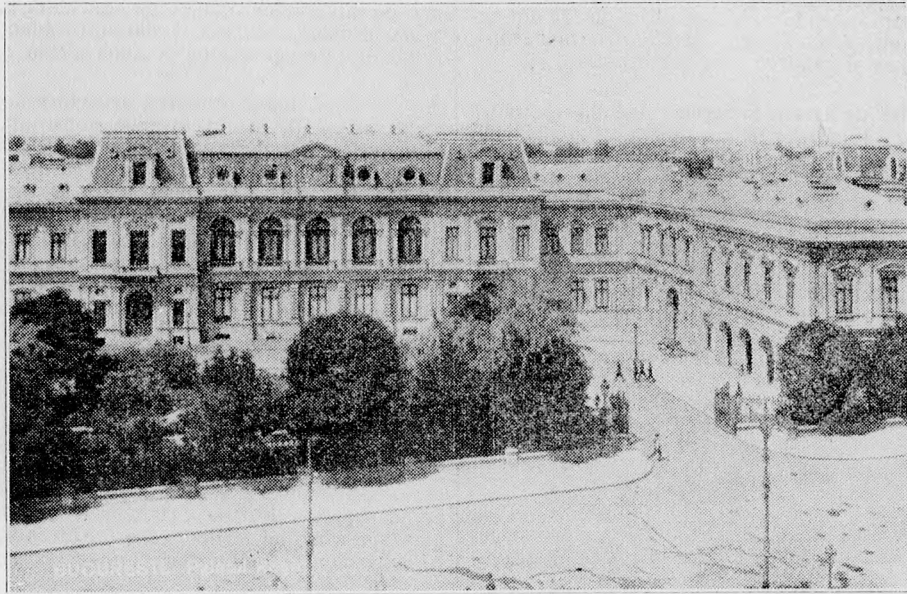
Firește, așa nu poate să scrie decât un ziar, care nu și-a mai cultivat din 48 mentalitatea și n'a mai urmărit desfășurarea istorică a evenimentelor din o jumătate de secol. Ar fi trist, dacă contele Tisza ar judeca la fel și nu și-ar da seamă de perfecta autoritate morală a delegaților noștri, uitând că ei sunt depozitarii celei mai frumoase încrederi a neamului românesc din Ungaria.

Tot azi, în ziarul *Világ*, ne răspunde și d. profesor Oszkár Jászai, la întrebarea ce i-am făcut în privința ciudatelor d-sale declarații dela Vârșet. Ne aducem aminte, că d. Jászai a făcut Duminica trecută, într'o adunare populară dela Vârșet, adunare organizată de așazisa ligă a sufragiului universal, declarația, că „*pacea românească, fiind cunoscută principiile profesate de contele Tisza în ce privește problema naționalistă, nu poate să fie cinstită*” și că „*se pot împăca cel mult jefuitorii maghiari cu jefuitorii naționalităților nemaghiare.*”

Cetind aceste declarații, chiar în ziarul *Világ*, noi întrebăm pe d. Jászai: „Un om serios poate să formuleze acuzații atât de grave când n'are nici un indiciu în ce privește ținuta celor pe cari cu atâta temeritate frivolă îi acuză? De ce bați câmpii d-le Jászai, — de ce nu precizezi?”

Recunoaștem că în uimirea noastră de-a fi cetit declarațiile de mai sus ale d-lui Jászai, am întrebuitat termeni dictați de mâhnirea unei clipe. Dar, azi, d. Jászai, iată că se clarifică într'un articol mai lung, din care reținem următoarele fixări ale d-sale:

În cadrele concepției ce are contele Tisza în chestiunea de naționalitate, nu se poate imagina putința unei păci cinstite. Politica contelui Tisza se întemeiază pe corupție și teroare. El calcă în picioare drepturile poporului. Numai democrația cea adevărată, numai o administrație cinstită, numai autonomia democratică (? N. Red.) — pot aduce deslegarea problemei de naționalitate. E o imposibilitate logică și socială în același timp, ca primul ministru actual să aplice față cu Românii mijloace democratice, când față cu Ungurii întrebuintează cătușele și

PALATUL REGAL DIN BUCUREȘTI.

MAMA.

Cuvânt mai drag, mai dulce nu-i
În dragul grai al omului
Ca, Mamă!
Atât de-adânc și-atât de blând,
Nemăiestrit — și plin de gând
Ca, Mamă!

Au cine-i dă atât fior
Când prunci cu gurile bujor
Zic: Mamă?
De vină's obrăjoriș plini
Ori ochii dragi, că din lumini
Răd: Mamă!

Oricui i-a fost odată spus,
Eu nu-i știu cîste mai presus:
E Mamă!
Iar cui s'a stîns și-i duce dor,
Porniască-șj plînsul ochilor....
Plîngi — Mamă!

(Trad. de: A. Toma).

Dâmbovița.

Dulce te și fermecată
Dâmboviță, apa ta.
Celee te-a băut odată
Vecinie tot la tine-ar sta.

Am baut din tine poate
Prea cu mare drag și eu,

Ca îngropi în tine toate,
Viața și norocul meu.

M'ai legat tu, dulce nume,
De-al tău mal tu m'ai legat.
De când doarme-aci 'ngropat
Ce-am avut mai drag pe lume.

(Trad. de George Coșbuc.)

Nu plînge.

Zăpada pomii trînge,
Natura toată a cuprîns,
Un vis de pace s'a întîns
Din zilele de când a nîns....
Ea doarme doar....

Nu plînge!

În zare se restrînge
Portretul ei pe-un mic mormînt,
Surăde cu surâsul sfînt,
De fluturi sărutat, de vînt....
Ea doarme doar....

Nu plînge!

La sînu-mi când te strînge
Al primăverei dulce foc,
Nimic nu crește al meu noroc,
În pieptu-mi inima stă 'n loc....
Ea doarme doar....

Nu plînge.

(Trad. de: I. I. D.)

banul. Contele Tisza e cel mai reprezentativ exemplar al clicăriei comitatense din trecut și de astăzi. El nu va putea deslega problema românească. Altele sunt relele poporului: mizeria economică, analfabetismul, uzura.

Dar contele stă de vorbă numai cu Românii, nu și cu ceilalți nemaghiari. Imprejurarea asta încă tradează lipsa lui de sinceritate: vrea să se asigure numai împotriva unei grupări incoomode. — nu cântărește nevoile maselor, ci pe cele ale sale. Numai peste puntea democrației vom ajunge pe pământul păcii naționaliste. Cine tradează cauza sufragiului universal, discreditează și ideea împăcării cu naționalitățile nemaghiare.

D. Jászai ne mai amintește că noi am apreciat la timpul său favorabil cărțile d-sale, în cari și-a desfășurat pe larg credințele. Ne mărginim a constata de data asta, că noi nu puteam să referim acuzațiile d-sale, indirecte decât la oamenii de încredere ai comitetului național. Dacă d-sa revine acum și se apără cu principiile-i cunoscute, — nu putem decât să ne bucurăm și să-l asigurăm, că adevăratul spirit democratic n'a încetat și nu va înceta niciodată să stăpânească întreaga luptă partidului nostru. Conducătorii noștri politici nu vor înșela niciodată așteptările maselor românești. *Ei nu vor fi renegați niciodată.* Ei nu pot să încheie decât o pace cinstită, dacă în genere e cu putință în această țară, în care oamenii dela guvern sunt cu toții de aceiași mentalitate orbită de prejudecăți seculare. *Să nu crezi d-le Jászai, că speranțele noastre au înfrunzită atât de curând după o iarnă atât de lungă și de grea.* Și să nu uiti că oamenii noștri își fac numai datoria — și că, acuzațiile și bânuielele pot fi plasate ori și unde, dar aici, în partidul național românesc — nu!

Cețim în ziarele de seara, că lumea politică ungurească ar fi având o neașteptată senzație politică: plecarea apropiată a contelui Tisza și venirea la guvern a contelui Khuen-Héderváry. Rața asta prăjită și-ar fi luat sborul dela o masă boierească, la care lua parte și fostul ministru președinte Wekerle, azi președintele supremei curți administrative. Firește rața „senzațională” — nu face nici cea mai mică senzație. Recade în neantul minciunii și dispăre într-o clipă.

Contele Tisza a scris de altfel de sărbătorile romano-catolice un prim articol în *Pester Lloyd*. În acest articol primul ministru e foarte optimist. Dă mulțumită lui Dumnezeu că „națiunea” și-a eliberat mâinile din luptele așa zise constituționale și că de-acum Ungurii pot lucra cu amândouă mâinile.

Tot în P. L. se pot ceti, — de cei ce nu s'au plictisit încă, — teorii transcendente despre parlamentarismul maghiar, absolutismul contelui Tisza etc. etc., — teorii datorite șefilor opoziției Kossuth, Andrassy, Károlyi.

Multe le rabdă hârția.

Viitorul chestiunii de naționalitate în Ungaria. Ziarul vienez „Reichspost” publică sub acest titlu, în numărul de Crăciun, un articol al deputatului ungar Géza de Szüllő. Deputatul ungar constată faptul istoric, că dela cucerirea Ungariei de către Árpád, clasa privilegiată a fost mereu aristocrația maghiară de sine înțeles, că toți bărbații marcanti ai celorlalte naționalități, câștigând rangul de nobili, au fost constrânși să-și părăsească naționalitatea. Fiind limba oficială cea latină, iar poporul neavând drepturi, natural, nu existau divergențe între naționalități din motive de limbă. Chestia de naționalitate în Ungaria s'a ivit numai sistându-se privilegiile nobilimei, dar mai cu seamă prin declararea limbii maghiare de limbă oficială.

Autorul constată mai departe că naționalitățile nemaghiare n'au aspirațiuni ca să formeze teritorii independente, — care scop e urmărit de triașiți, — ci se străduiesc numai ea, de-o parte, prin muncă culturală să ridice simțul național al rasei lor, iar de altă parte, în cadrele unei lupte politice, să-și întărească rasa, ca Ungaria să se prefacă într'un stat de naționalitate.

Fiind conducerea comitatelor în mâna aristocrației, statificarea va face să dispară multe inconveniente. *Mijlocul unei înțelegeri reciproce trebuie să fie însă cultivarea limbii naționalității din ținutul locuitor de aceasta. Naționalitățile trebuie să aibă posibilitatea ca să-și cultive limba lor în școli, în ținuturile locuite de ele.* Pagube nu va avea din aceasta nime.

Un alt remediu pe terenul politic e politica de proprietate sănătoasă, și dezvoltarea permanentă a culturii ținuturilor respective.

Deputatul Szüllő își termină articolul spunând că rezultatele dorite în ce privește chestia de naționalitate le poate obține numai o *politică de stat, care e liberă de ori ce șovinism exagerat și nu favorizează pe nime peste măsură.* E necesară o conducere, care să nu piardă din vedere nici când scopul: *stabilitatea monarhiei, întărirea și sporirea continuă a puterii ei.*

Criza de guvern în Serbia? Agenția telegrafică ungară a primit din Belgrad știrea, că primul ministru Pasic și-a înaintat demisia, din cauza obstrucției parlamentare. După cum spun știrile lansate din cercurile parlamentare sârbești, criza parlamentară a fost provocată de conflictul dintre radicalii bătrâni și tânări, privitor la alegerile comunale ce se vor ține în Serbia acum în Ianuarie. Aceste două partide încheiaseră în chestia aceasta un compromis, pe care însă radicalii bătrâni nu l'au respectat. Radicalii tânări cari până acum au sprijinit guvernul, au început obstrucția cea mai vehementă. Guvernul sârbesc dispune încă de o majoritate absolută în scunștină, dar după cum se vede, află de mai bine a-și da demisia.

După cum se anunță, d. Pasic va fi numit, după constituirea unui nou guvern ministru plenipotențiar la Paris.

Ziarele sârbești publică azi un comunicat oficial, care desminte știrea despre dimisia guvernului Pasic, declarând că nu există nici un motiv pentru aceasta.

Viitorul aghirotant al meștenitorului de tron. După cum se anunță din Budapesta, actualul comandant al corpului de armată budapestan, generalul Terstyánsky, își va părăsi în curând postul, după ce moștenitorul de tron, arhiducele Francisc Ferdinand l'a ales ca viitor aghirotant al său.

Căderea cancelarului german. O telegramă din Berlin anunță că *Bethmann Holweg* cancelarul german își va da în curând dimisia. El își menține încă postul numai până când se vor termina tratativele dintre Anglia și Germania în chestia liniei ferate din Bagdad.

Pentru o confederație balcanică. „Wiener Tagblatt” publică un articol al istoricului Friedjung asupra rezultatelor războiului balcanic și în care se zice: Iluziile vechi ale panrușilor sau panaustriacilor visând de un drum la Salonic sau Constantinopol aparțin în mod definitiv trecutului. Popoarele balcanice au devenit stăpâne pe soarta lor. Totuși, o uniune balcanică fără de Austro-Ungaria ar fi pururi o amenințare pentru pacea europeană. Cea mai sigură garanție, și poate unica garanție de pace, și de propășire fericită a peninsulei Balcanice nu poate fi decât confederație din care și Austro-Ungaria ar face parte, fiind și dânsa, prin Bosnia și Hertegovina, o putere balcanică. O asemenea confederație n'ar fi în dauna nimănui ci din potrivă spre binele tuturor.

Relațiunile române-bulgare. Se anunță din Sofia: Radev, într'un interview, a desmintit svoul despre un mare meeting antibulgar ce ar fi avut loc la București. A afirmat că cercurile politice românești sunt amical dispuse față de Bulgaria și că guvernele român și bulgar sunt animate de același spirit de conciliațiune dove-

dind dorința ambelor țări de a întretine legături cordiale.

Cauzele unei eventuale retrageri a guvernului român. Asupra cauzelor *posibilității* retragerii actualului guvern român ziarul „*Universul*” primește din sursă autorizată următoarele explicații:

...Pricina stă în neputința împlinirii celei de a doua misiuni a guvernului de colaborare, anume fuziunea celor două partide conservatoare. Drumul pentru această fuziune nu numai că n'a fost pregătit, dar dimpotrivă s'a accentuat și mai mult deosebirea între cele două partide și de luni de zile, se știe, că în diferite cluburi conservatoare din țară, se cere cu insistență, denunțarea colaborării. Mai mult. Chiar atunci când se vorbea de alegerea dlui Maiorescu ca șef al partidului conservator, s'a încercat să se facă dlui Maiorescu înjură de a-l alege șef cu condiția denunțării unei colaborări, care se putea denunța atât de ușor.

Această stare de lucruri, această atitudine a creat o situație politică internă care nu mai dă guvernului stabilitatea suficientă pentru a lua în mână, cu toată vigoarea, problema reformelor interne, a doua zi după gloria din afară.

O a'tă pricină este marea deosebire de program în ce privește reformele constituționale și mai ales exproprierea. Dar, în cadrele însăși ale constituției actuale erau reforme destule și de cea mai mare importanță, care să satisfacă o rodnică activitate a guvernului de colaborare.

Ceea ce a lipsit însă, mai ales în lunile din urmă, a fost comunitatea sufletească, desființată prin neîncrederea unora din conservatori, în direcția politicii externe a guvernului de colaborare, și prin neputința celor'alți de a tăia scurt cu aripa care ataca și critica tocmai ceea ce fusese gloria colaborării.

Din constința acestei situații, bărbați politici ca dlui Maiorescu și Take Ionescu și-au făcut desigur programul lor de activitate. Așa se și explică probabil, laconismul mesajului în tot ce privește viitorul, și tot așa se explică pentru ce nu s'a adus încă în parlament o lege de organizare a noului teritor, care era dreptul, datoria și onoarea camerilor cari au cucerit, s'o voteze.

Acum când se va produce retragerea guvernului de colaborare, cum și în ce fel, acestea sunt chestiuni de detalii, pe cari le vor hotări cei doi șefi ai celor două partide astăzi încă în colaborare, cei doi șefi, ei singuri. Se poate cu evenimentul acesta să nu fie îndepărtat.

Ori ce știre ce se va da, ori ce dată se va fixa, nu este deocamdată rezimată pe nimic real și serios”.

Promulgarea tratatului de pace româno-bulgar și a legii de anexiune. Iată cuprinsul legii pentru aprobarea tratatului de pace româno-bulgar, promulgată prin „Monitorul Oficial Român” cu data de Mercuri 11 Decembrie v.:

Art. I. *Tratatul de pace încheiat la București în ziua de 28 Iulie (10 August) 1913 se aprobă.*

Art. II. *În conformitate cu art. 2 al acestui tratat, vechea limită între România și Bulgaria se rectifică precum urmează:*

Noua limită pornește dela Dunăre la apus de Turtucaia și ajunge la Marea Neagră la miazăzi de Ekrene, după linia indicată de hărțile statului major și după descrierea anexată la acel articol al tratatului.

Art. III. *Organizarea noului teritoriu se va face prin deosebită lege.*

Notă. — Tratatul și protocoalele anexate sunt publicate în „Monitorul Oficial român”, Nr. 101 din 5 August v. 1913.

O carte galbană scoasă de Rusia. Ziarul rusesc „*Rietsch*” din Petersburg află că ministrul rus de externe are de gând să tipărească o carte galbană în care va publica toate documentele precum și corespondențele privitoare la războiul balcanic.

Totodată se va aduce la cunoștința pietelor de desfăcere rusești, condițiunile exportului în statele balcanice.

Banca Națională a Albaniei va fi făcută cu capitaluri românești. Cetim în ziarul „Dreptatea” din București: Din sursă financiară autorizată suntem în măsură a ști că Banca Națională de emisiune a Albaniei, care era să facă o splendidă afacere financiară pentru capitalurile ungurești, va fi concedată unui consorțiu de bănci și capitaliști români.

Este un enorm succes al intereselor economice românești această impunătoare înaintare a capitalurilor noastre peste Balcani.

Inițiativa a fost luată de noua bancă română, despre care s'a mai vorbit, „BANCA BALCANICA”.

CRONICA ȘCOLARĂ

Abecedar și Abecedare.

D. Dr. O. Ghibu — Metodul și Abecedarul fonomic.

De G. Boier,
directorul școlii din Vistea de Jos.

(Urmare.)

Pentruca să dovedim că metoda fonomică încă e alcătuit pe baze psihologice și că e superior metodelor de până acum ar trebui să reproducem capitole întregi din Călăuza noastră. *Metoda fonomică aplicată la învățarea cititului și scrisului românesc*, apărută în anul 1908, punând înaintea cititorului toate dovezile logice și psihologice, ce servesc de bază acestui metod față de toate metodele de până acum, ar trebui să arătăm și aici toate scăderile metodelor vechi și apoi făcând o paralelă din punct de vedere critic între metodele de până acum și metoda fonomică să scoatem la iveală faptul, că avantajele metodei fonomimice le găsim tocmai acolo, unde am constatat scăderile metodelor vechi și astfel această metodă e chemată să delature toate scăderile metodelor de până acum.

Fiind însă toate acestea arătate și dovedite până în cele mai mici amănunte în călăuza noastră cu argumente nerăsturnabile nu mai are nici un înțeles să le mai reproducem și aici, ci ne vom mărgini să înșirăm numai scăderile cele mai mari ale metodelor de până acum, constatate în capitolul Metodul scriptologic și cel al cuvintelor normale din punct de vedere critic (Călăuza pag. 18) cum și Avantajele metodei fonomimice (Călăuza pag. 31), de unde apare mai bine ceace afirmasem mai înainte.

Iată scăderile metodelor de până acum:

1. Exercițiile fonetice, pregătitoare pentru citire le începe cu analiză și astfel sunetele nu le appercepe ca elemente de sine stătătoare ale vorbirii.

2. Appercepția sunetelor o face într'un mod de tot abstract și nu intuitiv.

3. Intuiția formei literilor încă nu e desăvârșită.

4. Incopcierea sunetelor și literilor în silabe și cuvinte greoaie, forțată și mecanică.

5. La învățarea soiurilor de litere înaintea necorect și împreună dela început scrisul cu cetitul punând astfel pe elev să lupte deodată cu două greutăți destul de mari și chiar dela început”.

Dupăce am dovedit în capitolul amintit deosebit, fiecare din aceste scăderi facem următoarea concluzie (pag. 24 și 25): „Reasumând acum scăderile metodelor de până acum trebuie să constatăm că învățarea cetitului mecanic, curat, fără greșeli și fluent a fost destul de rău servită de aceste metode. Dacă luăm în considerare legătura strânsă dintre cauză și efect, ce există între *appercepția intuitivă a sunetelor, ca elemente de sine stătătoare și pronunțarea curată* a acelor, apoi între *intuiția desăvârșită a formei literilor* și între *citirea fără greșeli* și pe urmă între *uşurarea incopierii sunetelor* și între *citirea fluentă*, putem zice că aceste metode tocmai acelea condițiuni le-au îndeplinit defectuos, cari sunt nedespărțite de recerintele cardinale ale cetitului mecanic, pentrucă ace-

ste condițiuni sunt baza cetirii *curate fără greșeli și fluente*.

Insuși faptul că pe când planul de învăț. al metropoliei gr.-or. recomandă pentru instrucția scris-cetitului metoda cuvintelor normale, pe atunci planul de învăț. al metropoliei gr.-cat. îl recomandă pe cel scriptologic, — dovedește că nici unul dintre aceste două metode nu e așa de desăvârșit, ca sentința oamenilor de școală să se fi putut pronunța exclusiv pentru unul din aceste două metode.

Dar față de scăderile metodelor de până acum iată avantajile metodei fonomimice (Călăuza pag. 31 și 32):

1. Rezolvă corect problema fonetismului în mers sintetic.

2. Appercepția sunetului o face într'un mod cât se poate de intuitiv și sensibil.

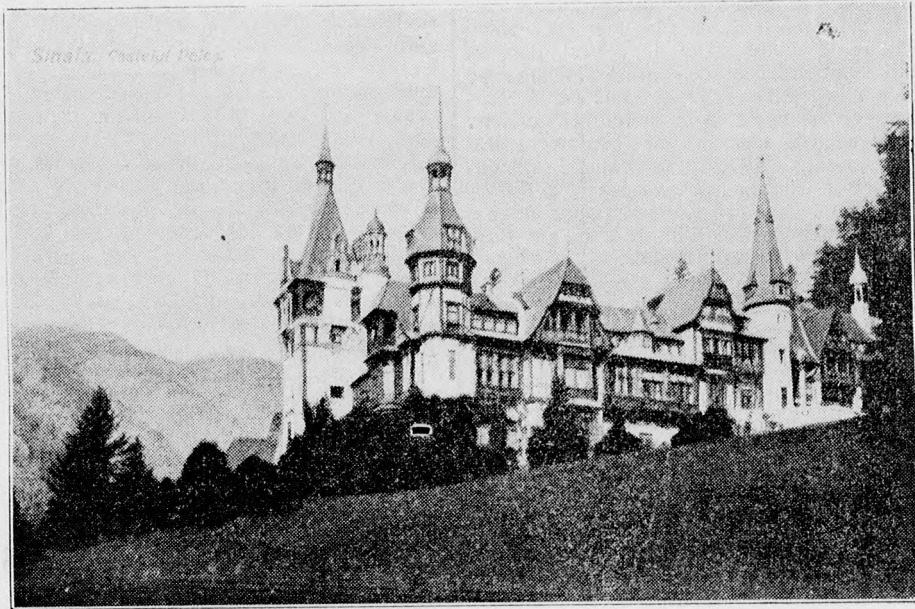
3. Intuiția literilor e mai desăvârșită.

4. Metoda fonomică imitând sunete și asemănând semnele lor cu ființe și lucruri din natură, între sunet și literă stabilește un nex causal, o legătură logică, pe baza înruderii interne, ce a creat-o între amândouă; cu ajutorul gesturilor mimice ușurează reproducerea imprunmată a sunetului și literii, ușurează incopie-

telor normale începând instrucția cetitului cu analizarea zicerii în cuvinte, silabe și sunete vin în contradicție și cu rezultatele experiențelor psihologiei experimentale, pe atunci metoda fonomimică făcând appercepția sunetelor ca elemente independente ale vorbirii și înaintând astfel dela început în mers sintetic e în consonanță și cu rezultatele acelor experimentări și astfel avem cu o dovadă mai mult, că această metodă urmează calea cea mai firească la instrucția cetitului și scrisului.

Ei, dar principiile, avantajile și superioritatea metodei fonomimice, care sună și se pot dovedi așa de frumos în teorie, cum au răspuns ele așteptărilor în practică?

Principiile acestei metode fiind în cea mai strânsă perfectă concordanță cu procesul firesc de dezvoltare al vieții intelectuale omenești, răspundem că principiile acestei metode răspund cum nu se poate mai bine și în practică. Ne a dovedit-o această experiență ce am făcut-o noi înși-ne cu această metodă în curs de un deceniu și mai bine și ne-o dovedește mulțimea de scrisori primite dela colegi din toate părțile, cari au pus în practică această metodă și pe cari nici cele mai strașnice opreliști — fie chiar oficiale — nu i-ar mai putea hotări să o mai

CASTEL PELEȘ DIN SINAIA.

rea sunetelor în silabe și cuvinte și îi oferă elevului un ajutor nepretuit, în întreg cursul lucrării psihice, ce o reclamă învățarea cetitului și a scrisului.

5. La învățarea soiurilor de litere înaintea mai treptat și despărțind la început scrisul de cetit, împărțește și ușurează greutățile. Acest metod conduce pe elev — așa zicând pe neobservate — dela viața liberă și fără griji din casa părintească la munca sistematică și disciplinată din școală, așa că copilul nici nu observă că el învață a ceti și a scrie.

Pe cetitorul, care ar avea mai mult interes pentru chestia aceasta îl invităm să cetească motivarea logică și psihologică, atât a scăderilor metodelor vechi, cât și a avantajilor metodei fonomimice, din călăuza noastră, la care nu mai avem de adaus, decât doada, ce ne-o pune la îndemână psihologia experimentală. Prof. universitar din București dl. C. R. Motru într'o conferință cu titlul: *Din psihologia cetitului la copil și la omul matur*, ținută la Societatea institutorilor din București în 20 Decembrie 1907 face pe baza rezultatelor la cari a ajuns în urma experiențelor făcute în laboratorul de psihologie experimentală următoarele concluziuni:

Procesul psihologic al cetirii este altul la copil și altul la omul matur.

În concordanță cu psihologia copilului, la instrucția cetitului trebuie să preferăm *metoda sintetică*, metodei analitice. (Vezi: *Pedagogia experimentală*, 1907).

Pe când metoda scriptologică și cel al cuvintelor

părăsească, fiindcă ei cunosc și știu aprecia mai bine greutățile și tortura împreună cu învățarea cetitului după metodele de până acum, de cari i-a mântuit metoda fonomimică și numai fiind convinși de superioritatea acestei metode și în practică, cei mai mulți dintre acești învățători în adunări și conferințele învăț. se fac chiar apostolii lătirii și răspândirii acestei metode.

Superioritatea metodei fonomimice și în practica instrucției ne va dovedi-o însă mai bine decât ori și ce mărturia cifrelor, pe cari, fiindcă la noi nu se obișnuiește să se facă statistică nici despre lucruri de o însemnătate cu mult mai mare, va trebui să le împrumutăm dela străini. Iată ce ne dovedește statistica școlilor din Budapesta și ce constatări și concluziuni au scos din aceea statistică Csaky E., Dr. Jablonkay G. și Jovicza S. în cartea lor „Az olvasás és irásstanítás kezdő gyakorlatainak használatosabb eljársai”, Budapest 1906:

„Numărul elevilor din școlile capitalei, cari în intervalul dela 1873—1895 n'au învățat să cetească în cursul anului I de școală făcea în calculul mediu 22.3%. Cele din urmă date ce le aveau autorii la îndemână sunt de pe anul 1901/2, în care numărul acelor elevi face 12%.

Progresul în acest an e deci dintr'odată mai bine de 6%. Procentul cel mare al elevilor avizați, la repetirea clasei I din cauza progresului neîndeștător la cetit în intervalul dela 1873—1895, nu e decât o urmare firească a metodelor greoaie și nepractice. Și iarăși scăderea în așa

mare măsură a procentului din 1901/2, coincide cu timpul în care metoda fonomimic a cucerit în capitală teren în cercuri mai largi.

Îmbunătățirea instrucției cetitului și deci totodată și însemnătatea învățării, îmbunătățirii și perfecționării metodei de instrucție o dovedesc mai evident cifrele următoare.

Dintre 100 elevi n-au învățat în cursul unui an a cetii

în anul școl.	1873—4	36.9%
.. .. .	1881—2	24.9%
.. .. .	1888—9	21.8%
.. .. .	1894—5	16.8%
.. .. .	1901—2	12%

Așadar înainte cu 40 de ani 36.9% din numărul elevilor clasei I nu au învățat până la finea anului să citească. Pe când chiar și în anul 1895 numărul acestora făcea 16.8%, pe atunci în anul 1902 procentul aceluia a scăzut dintr-o dată la 12, iar astăzi (în 1906) chiar la 10%. Procentul acesta e însă și mai favorabil, dacă luăm în socotintă exclusiv numai clasele în care la instrucția cetitului și scrisului se folosește metoda nouă, pentru că în clasele acestea numărul elevilor, cari nu pot învăța a cetii în cursul anului I de școală, nu e mai mare ca 4—5%. Cifrele acestea vorbesc destul de elovent despre superioritatea metodei fonomimic.

Iată însă o dovadă și din viața școlilor noastre. În sprijinul tezei ce susținem am putea aduce cât de multe astfel de dovezi, dări de seamă, comunicări și constatări sprijinite pe experiența instrucției practice și făcute în reuniuni și conferințe de către învățătorii, cari au practicat această metodă, dar învățătorii deși om de specialitate în cercul profesiei sale, după logica lui Ghibu nu poate fi luat drept autoritate nici în ceace privește însăși meseria ce o practică și între astfel de împrejurări am lungi fără nici un folos acest răspuns.

În darea de seamă despre conferințele învățătorilor dela școlile gr.-or. române din arhidieceza Transilvaniei ținute în 1912 găsim la pagina 14 următoarele: Discuții lungi a provocat în special metoda scris-cetitului. S'a decis să se facă încercări și cu alte metode, decât al cuvintelor normale. S'au manifestat simpatii și pentru metoda fonomimic. *Comisarul a spus, că copilul lui, care a învățat cetitul după metoda fonomimic, știa să citească la Crăciun în anul I, gazete.*

Constatarea de mai sus, ce a făcut comisarul consistorial di protopop I. Teculescu în conferința din cercul V. Alba-Iulia—Sebeș dovedește destul de eclatant că cu ajutorul metodei fonomimic se poate ajunge la rezultat în timp relativ cu mult mai scurt, de unde urmează că această metodă e mai naturală și mai practică decât toate celelalte metode.

(Va urma.)

AVIZ.

Rugăm pe toți ceice au primit spre vânzare, în comisiune, numere din „Românul” și din „Poporul Român”, ca până în 31 Decembrie st. v. 1913 să ne trimită scoteala lor în regulă, deodată cu paralele încasate pentru numerele vândute și deodată cu exemplarele pe cari nu le-au vândut încă.

Ceice n'ar da ascultare acestei rugări a noastre, vor fi dați avocatului nostru și încă chiar la 1 Ianuarie st. vechiu 1914.

În același timp facem un călduros apel către abonații noștri, rugându-i să ne trimită restanțele de abonament cu cea dintâi postă, pentru că să putem preveni multele greutăți materiale cu cari se luptă ziarul nostru național. Nu vor uita abonații noștri nici să își înoiască abonamentele cu începere dela 1 Ianuarie 1914 și va fi, ca și în trecut, un interes real al lor să-și asigure în acest chip sosirea fără întrerupere a ziarelor partidului. Dar nu vor uita bunii Români de pretutindeni nici să facă fiecare în cercul lui

o înimoasă propagandă pentru ziarele noastre, cari — să ne amintim cu toții — sunt steagurile din fruntea luptelor noastre politice.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
„ROMÂNUL”.

INFORMAȚIUNI

ARAD, 27 Decembrie 1913.

Omagiul nostru.

Majestatea Sa Regina Elisabeta a României, poeta Carmen Sylva, împlinește acum Luni, în 29 Decembrie nou 70 de ani ai vieții. Poadoaba unui tron, mângâierea unei țări, Majestatea Sa Regina Elisabeta prin viața Ei curată, prin iubirea Ei de oameni, prin jertfirea Sa proprie pentru alinarea durerii altora, prin munca Sa literară, care desvâlește cel mai nobil suflet, din câte au viețuit vreodată în lume, a ajuns să fie cinstită și adorată de întreaga lume civilizată. Țara-Românească e mândră de Regina sa. Ca frați dulci ne apropiem și noi această mândrie. Străinii preamăresc azi pe Carmen Sylva, cum n'am preamări-o noi, cari suntem atât de fericiți, că fraților noștri din Regatul Român li s'a dat norocul să aibă în fruntea lor o asemenea strălucire? Ca organ al partidului național-român, care reprezintă întreg neamul românesc din Statul Ungar, închinăm acest număr Majestații Sale Reginei Elisabeta a României, Carmen Sylvei, căreia d'm prilejul acesta atât de înveselitor în numele neamului românesc din Ungaria și Ardeal li aducem omagiile noastre de adânc devotament, înaltă stimă și nelățărită iubire. Gândul nostru se împrecună azi cu al tuturor, cari spre binele neamului nostru înaltă rugăciune spre cer pentru viața îndelungată și fericită a Majestații Sale Reginei Elisabeta a României.

Elisabeta Regina României. Carmen Sylva.

(O scurtă biografie).

Elisabeta, regina României, s'a născut în 29 Decembrie n. 1843 în castelul dela Neuwied lângă Rin. Tatăl său a fost principele Hermann de Wied, un filozof de seamă, care a scris mai multe opuri de conținut metafizic, mama-sa Maria, prințesa de Nassau, o femeie de înaltă cultură și de o rară energie.

Prințesa Elisabeta a fost crescută cu cea mai mare îngrijire, petrecând partea mai mare a copilăriei sale în castelul Monrepos, nu departe de Neuwied, care fusese ridicat la marginea unei vaste păduri seculare. Prințesa Elisabeta a avut doi frați, pe Wilhelm și pe Oton. Acesta din urmă venise pe lume în 22 Noembrie 1850 cu un defect de conformație, care îl destina unei morți premature. Viața lui întreagă a fost adevărat martiriu de care a scăpat numai prin moarte în primăvara anului 1864. Prințesa mamă Maria, după nașterea fiului său Oton, a fost adesea greu bolnavă, iar principele Hermann în cea mai frumoasă vârstă a bărbăției fusese și el atacat de o boală, care nu iartă. Între asemenea împrejurări copilăria prințesei Elisabeta a fost una dintre cele mai triste.

Cu toate acestea însă creșterea tinerei prințese n'a suferit nici o scădere. „Mica zină” la doisprezece ani vorbea și scria perfect limba engleză și cea franceză, cunoștea din literaturile acestor două țări toate operele ce se pot pune în mâinile tinereții și, deoarece avea pentru muzică aceleași dispozițiuni, ca și pentru literă, cânta la pian, pe care îl începuse la cinci ani. Mai târziu însuși principele Hermann începu s'o instruiască în filozofie și astfel Carmen Sylva, la o etate încă fragedă, cunoscu cu amănunțime sistemele lui Kant, Fichte și Schlegel, iară mamă-sa Maria conduse instrucțiunea religioasă a fiicei sale, complectată în urmă prin preotul protestant Harder. Tot prințesa Maria sădi în inima copilei sale acea iubire de adevăr, care deslusește multe fapte din viața Carmen Sylvei. Educațiunea tinerei prințese a fost mai pe urma complectată prin instructorul ei, savantul profesor Sauerwein, sub conducerea căruia tinera prințesa învăță desăvârșit și limba latină și cea elină, cetind în original pe Ovidiu, Horatius și Cicerone. Mai târziu Carmen Sylva și-a însușit și limbile italiană, svedeză, rusească, apoi limba ro-

mână. Nu fură neglijate însă nici științele exacte și tinera prințesa se dedase cu multă râvnă la studiul algebrei, geometriei și cel al fizicii.

Încă în anul 1857 prințesa Elisabeta în societatea părinților ei făcu o călătorie la Milan, apoi la Venetia iară în 1861 ea petrecu mai multe săptămâni la curtea din Berlin. În societatea matusii sale, a marelui ducese Elena Pavlovna, prințesa Elisabeta făcu în 1863 o călătorie prin Elveția, apoi însoți pe matusa-sa la Petersburg, unde își luă reședința în palatul Michail. Toată familia imperială rusească îi făcu primirea cea mai simpatică. Aici a ajuns-o știrea, că iubitul ei tată încetase din viață în 5 Martie 1864. Reîntoarsă acasă la Neuwied prințesa petrecu câțiva ani liniștiți în societatea iubitei sale mame, făcu mai multe călătorii prin orașele Germaniei, iară în 1868 face o vizită la curtea regală a Svediei. Reîntoarsă în Germania ea petrecu mai multe săptămâni în Heidelberg, unde cunoscu pe cei mai iluștri savanți de pe aceea vreme: Bluntschli, Helmholtz, Kirchof, Gervinus, apoi pe marele violinist Joachim.

Anul viitor 1869 era să se hotărăscă însă definitiv soarta prințesei Elisabeta. În 16 Octombrie din acel an ea se logodi cu principele Carol de Hohenzollern Sigmaringen, tânărul Domn al Țării Românești. Logodna, căsătoria, drumul spre București, primirea entuziastă a tinerei părechi în capitala Țării, cetitorii noștri le cunose din Memoriile Regelui Carol, publicate în nrii 189 și 190 a. c. din „Românul”, iară faptele ei ca prințesa, apoi ca Regina a României, precum și activitatea umanitară și gloria ei literară, le cunose toți Românii.

Amintim numai că principele Wilhelm de Wied, care în curând va fi regele Albaniei, este al doilea fiu al principelui Wilhelm, fratele Reginei Elisabeta.

Carmen Sylva sărbătorită la Berlin.

Ziarele berlineze anunță, că Sâmbăta trecută (20 Decembrie st. n.) a avut loc în saloanele dela „L'Hotel de l'Esplanade” o splendidă serată în onoarea Carmen Sylvei, din prilejul jubileului de 70 ani.

În fața unei distinse și numeroase asistente, cei mai buni artiști și artiste berlineze au interpretat diferite bucăți literare ale augustei Regine.

În un vibrant prolog d. Rudolf Presber a adus în termeni expresivi și călduroși omagiul reginei-poete.

Eugen Zobel a citit câteva escelente povestiri ale Carmen Sylvei: amintirea ei despre Ernest Moritz Arnot și Dimitrie Sturdza, care, pe când se afla ca student în Bonn, vizita des casa părintească a poetei, și mai târziu la intrarea ei în București o salută ca ministru, precum și splendidele: „Poveștile unei regine.”

Paul Lindenberg, care a luat inițiativa acestei serate a ținut o interesantă conferință despre viațurile sale în România și despre primirea cordială ce i-a făcut Carmen Sylva.

D-sa a vorbit pe larg despre viața suveranei României care e o pildă de generositate, de devotament și inteligență.

Coscria sa, viu aplaudată, a fost însoțită de numeroase proiecțiuni luminoase.

Regimentul dragon de gardă „Carol de Roumanie” a trimis o delegație la această serată.

Au fost de asemenea prezenți principele Ludovic de Lippe, generalul baron Dittfurth, Beldiman ministrul României cu toată legatiunea, atașatul militar al Bulgariei etc. etc.

Operele mai de căpetenie ale Carmen Sylvei. Afară de un mic număr de poezii scrise în engleză și publicate în 1904 la Londra sub titlul de *Ore plăcute* (Sweet Hours), toate operele poetice ale Carmen Sylvei au fost scrise în limba germană. Tot asemenea în limba germană au fost scrise și operele în proză ale Reginei, afară de opul *Cugetările unei Regine*, care a fost scris în limba franceză.

Cele mai însemnate opere în proză ale Carmen Sylvei sunt următoarele:

— *Pelerinajul Durerii* (Leidens Erdengang), Berlin, 1882.

— *Cugetările unei Regine* (scrise în limba franceză), Paris, 1882 și 1888.

— *Poveștile Pelesului* (Pelesch-Märchen), Bonn, 1882 și 1883.

— *O Rugăciune* (Ein Gebet), Berlin, 1883.

— *Din două lumi* (Aus zwei Welten), publicat sub pseudonimul Dito et Idem. (În colaborare cu Doamna Mite Kremnitz).

— *Șchite* (Handzeichnungen), Berlin 1884.

— *Printre vecuri* (Durch die Jahrhunderten), Bonn 1885, dedicat lui Alecsandri (urmarea Poveștilor Pelesului).

— *Astra*, Bonn, 1886.

— *Bate la ușă* (Es klopft), Ratisbona, 1887.

— *Poșta Militară* (Feldpost), 1887.

— *La voia întâmplării* (In der Irre), Bonn, 1888.

— *Robia Pelesului* (Pelesch im Dienst), Bonn, 1886.

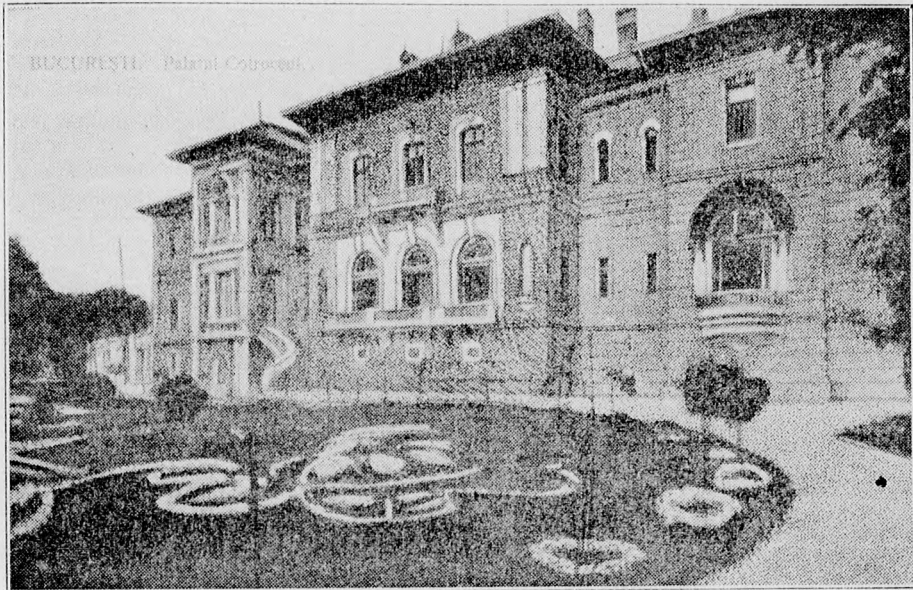
Doi poeme mari ale Carmen Sylvei sunt *Vrăitoarea* (Die Hexe) și *Iehovah*, dintre cari cea dintâi a fost tradusă în românește de A. D. Steerman și a doua de G. Coșbuc.

Rinul meu (Mein Rhein), publicat în 1884, este un imn întru slăvirea fluviului, pe malurile căruia s'a născut Regina.

Opul principal poetic al Carmen Sylvei este colecția de poezii, intitulată: *Monrepos* (Meine Ruh'), apărut tot în 1884. Edițiile din urmă a acestui volum cuprind 5 părți: I. Vârful și prăpăstii (Höhen und Tiefen). — II. Mamă și copil (Mutter und Kind). — III. Filosofie (Weltweisheit). — IV. Balade și romane (Balladen und Romanzen). — V. Picături de sânge (Blutstropfen).

„*Cânteece din valea Dâmbovitei*” sunt pagini închinată de mama mult încercată memoriei copilei sale.

„*Cânteecele meseriașilor*” (Handwerkerlieder), dedicate corporațiilor și societăților corale germane, datează din 1891. Tot în 1891 au fost pu-

PALATUL PRINCIAR DIN COTROCENI.

— *Răsunare și alte povești* (Rache und andere Novellen), Bonn, 1888.

— *Deficit* (Roman), Bonn, 1890.

— *Viteje femeiască* (Frauenmuth), Bonn, 1890, (Conține următoarele opere dramatice: Ullranda, Mărioara, Ziua scadentei (Aus Verfalltag), Amurgul (Dämmerung), Loiza, Văduvele d-lui Daniel (Herrn Daniels Wittwen).

— *De pe nicovă* (Vom Amboss), Bonn, 1890. E traducerea în limba germană, făcută de însăși Carmen Sylva, a *Cugetărilor unei Regine*.

— *Mășterul Manole* (Meister Manole), Bonn, 1892.

— *Domnul Hampelmann*, în colaborare cu Domnul Lecomte du Nouy, București, 1898.

— *Cuvinte sufletesti* (Seelengesprache), Bonn, 1892.

— *Poveștile unei Regine* (Märchen einer Königin), Bonn, 1901.

— *Consummatum est. Viața fratelui meu Oton-Nicolae, Prinț de Wied* (Est ist vollbracht. Das Leben meines Bruders Otto-Nikolas, Prinz zu Wied), Berlin, 1902.

— *Cuvinte șoptite* (Geflüsterter Worte), Ratisbona, 1903.

— *În luncă. Idilă românească* (In der Lunca. Rumänische Idylle), Ratisbona, 1904.

— *Călătoria pe Dunăre a unei fiice a Rinului* (Rheintochters Donanfarth), București, 1905.

— *Crăciunurile unei Regine* (Les Noels d'une Reine), Paris, 1905 (Traducere în limba franceză a articolului Carmen Sylvei: „Cea mai frumoasă a mea zi din an.”)

Despre lucrările poetice ale Carmen Sylvei dăm aci cetitorilor noștri următoarele informații:

În anul 1880 apărură în Lipsca *Sato și Hammerstein*, două poeme rețipărite în 1881 într'un volum intitulat *Furtuni* (Stürme), Bonn. În același volum s'au mai tipărit încă două poeme: *Pe ape* (Über den Wassern) și *Naufragiu* (Schiffbruch).

blicate volumele de poezii: *Patria* (Heimath) și *Cânteecele de mare* (Meerlieder). În 1900 a apărut volumul: *Rouă* (Thau), în care cea mai admirabilă poezie e cea intitulată: *Cruce și Coroană*.

Societățile de binefacere din București și Carmen Sylva. Toate societățile de binefacere din București, a căror prezidență de onoare e M. S. regina, vor prezenta Luni M. S. felicitările lor cu prilejul aniversării a 70-a a nașterii, augustei suverane.

Institutul Doamnelor Diaconese, de altă parte, are intenția, în semn de omagiu pentru M. S. regina, de a lua în sarcina lui, educația și întreținerea unei copile de 4 ani, de naționalitate română; până la majoratul ei; ea va fi apoi înlocuită cu alta de 4 ani care va fi deosebit de crescută sub îngrijirea institutului și așa mai departe.

„*Neues Wiener Journal*” publică un foileton intitulat „Romanul de dragoste al Carmen Sylvei” în care se vorbește despre noua carte a reginei „Colțisorul Penanților.”

În „*Neues Wiener Tagblatt*” scriitoarea Maria Blasel publică un foileton despre „Crăciunul unei regine” în care reproduce nuvela reginei „Cea mai tristă zi din viața mea” pe urmă vorbește în cuvinte elogioase despre jubileul de 70 de ani pe care îl va serba regina la 29 Decembrie.

Mite Kremnitz despre Carmen Sylva. Ziarul vienez „Die Zeit” publică în numărul său de azi un foileton datorit renumitei scriitoare germane și prețuitei colaboratoare a Carmen Sylvei, **Mite Kremnitz** din prilejul împlinirii etății de 70 de ani a M. Sale reginei Elisabeta a României.

Știri diverse.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: *inghețuri, zăpadă, în unele locuri ploi.*

Prognostic telegrafic: inghețuri, zăpadă.

Temperatura la amiazi a fost 1.0 C.

Încă un proces de presă. *Senatul de punere sub acuză dela tribunalul din Oradea-mare, în ședința ținută azi, l'a pus — la cererea lui Dr. Papp Iános — sub acuză pe redactorul nostru responsabil d. Constantin Savu pentru un articol intitulat: „Un băfitor al armatei române”, publicat în ziarul nostru în timpul când se făceau mobilizările în România. Acest articol care dădea fidel portretul sufleteș al acestui pricoliciu al gazetăriei ungurești, a fost și e socotit ca o gravă calomnie.*

Ei, și pe tema asta domnul Papp lansează să-și apere cinstea, inteligența și lipsa de bun simț. Știe bine bietul de el, că nime pe fața pământului, — afară de justiția ungurească, — nu ar risca seriozitatea să i le apere.

Regularea chestiei agrare în România. Ziarele din România scriu despre atitudinea luată de guvernul român față cu problema exproprierii (ridicată la suprafață de către partidul liberal) următoarele: Noul program al partidului conservator elaborat de primul ministru d. Maiorescu și de ministrul de finanțe Marghiloman, cuprinde privitor la împărțirea de pământuri pe seama țăranilor următoarele hotărâri: În primul rând se vor împărți între țărani pământurile aparținătoare statului, precum și pământurile de mână moartă. În al doilea rând toți marii proprietari vor avea să cedeze țăranilor a treia parte din proprietățile lor, contra unei despăgubiri corespunzătoare.

Cum se va organiza administrația teritoriului anexat României. Ni se anunță din București: Proiectul de lege alcătuit de ministrul de interne prevede între altele:

Reprezentarea parlamentară va fi acordată printr'un decret regal.

Până la acest decret întrunirile publice pot fi interzise de ministerul de interne, iar delictele de presă vor fi judecate de tribunalele ordinare cu aplicarea arestului preventiv.

Starea de asediu se poate proclama ori când în noul teritoriu de guvern.

Străinii nu-și pot așeza domiciliul în noul teritoriu, fără autorizarea administrației.

Noul teritoriu va avea două județe: jud. Dunărea cu cap. Silistra și având ca comune urbane Turtucaia și Ostrov; jud. Marea cu cap. Balciș având comune urbane Dobrici, Cavarana, Mangalia.

La jud. Dunărea se alătură plasa Ostrov din jud. Constanța, la jud. Marea se adaugă plasa Mangalia tot dela jud. Constanța.

Plasa Istru din jud. Tulcea trece la jud. Constanța.

Marca jud. Dunărea este efigia lui Mircea cel Bătrân, iar a județului Marea coroana de oțel.

Prefecții au dreptul la control asupra tuturor funcționarilor civili de toate categoriile.

Prefecții se numesc pe cinci ani și cu un salariu îndoi decât acei al prefecților din restul țării.

Atribuțiunile consiliilor județene vor fi exercitate de prefecți timp de 5 ani.

Consilii comunale urbane se aleg de un singur colegiu cu reprezentarea proporțională.

Pe lângă aceste consilii funcționează un comisar al guvernului cu dreptul de a suspenda orice încheiere a consiliului până ce prefectul va hotărî definitiv.

Acest proiect a rămas să fie discutat odată cu proiectele de organizare prezentate de ceilalți miniștri.

Un portret al M. S. regelui Carol I. În fruntea ziarului „L'Écho de Paris” d. Henry Bordeaux, publică un foarte interesant articol, *Le roi batisseur*, datat din Sinaia, 9 (22) Noiembrie a. c.

După o descriere a interiorului frumoasei stațiuni climaterice române, și a împrejurimilor stăruind asupra legendelor ce s'au creiat despre „Vârful cu dor” și „Piatra Arsă”, d. H. Bordeaux face portretul regelui României:

„El a fost, va fi în istorie regele ziditor. Este un mai frumos titlu de glorie? A construi este mare opera omenească, aceea care implică încrederea în timp, aceea care subordonează viitorului gândirea și voința, aceea care se arată înainte cu îndrăzneală. Piesa cu piesă, regele Carol! a trebuit să construiască regatul slăbit de diviziunile din interior, amenințat la toate frontierele. Și pentru a se odihni de grijile tronului, el zidi încă, smulse naturii, bucată cu bucată, câteva pogoaane de pământ luate din pădure și din munte.

În 1873 cumpără terenul, în 1875 puse singur cea dintâi piatră cu aceste cuvinte: „Acest castel să se ridice și să devie leagănul dinastiei noastre în țară!” Dar la 1877—1879, lucrările s'au întrerupt din cauza războiului contra Turcilor. Pacea fiind semnată după Plevna, regele învingător se întoarce la Sinaia, terminând castelul în 1883.

Regele Carol surâde cu mândria, când îi vorbești de castelul Peleş... Când îl vezi înconjurat de familia regală. În locuința pe care a zidit-o, îți dă această impresiune de continuitate care este onoare unei rase, fie că e pe tron, fie că nu ocupă decât un modest domeniu. Și când îi vorbești de România, de România mărită și bogată, care este astăzi arbitru Balcanilor, regele Carol surâde și cu mai multă mândrie. E o altă operă a lui, opera cea mare. El evocă cu emoție acea mobilizare, care în 11 zile trecu armata sa întreagă peste Dunăre.

Tărâni și-au părăsit ocupațiile câmpului și au plecat fără chiar să-și ia rămas bun dela copii și soțiile lor. România îi chema...”

Conferințe publice în Arad. Măne, Duminică, în sala de gimnastică a școlii de fete, va ceti părintele referent konzistorial **Dr. Gheorghe Ciuhandu** o conferință intitulată „**Licăriri românești în trecutul vechei biserici a Românilor.**”

Înainte de conferință se vor cânta la pian câteva piese românești, iar după conferință va cânta corul fetițelor dela școală câteva colinde. Începutul la orele 5 după amiază.

Doi chinezi din New-York au fost dați în judecată ca hoți de electricitate! Advocatul lor, după rechizitorul procurorului, se întoarce dintr'odată către acesta și-l întreabă: „Ce înțelegi d-v. mă rog prin electricitate?” Procurorul neputând să răspundă la întrebare, avocatul a reușit să facă tribunalul să claseze afacerea, sub motiv că nu poți urmări pe cineva că a furat un lucru, până nu spui mai întâi ce a furat.

Ofițerii din România și memoriile fostului căpitan Goliescu. Mai mulți ofițeri din garnizoana București au lansat un protest contra afirmațiilor care conțin așa zisele memorii ale fostului căpitan Goliescu, memorii pe care le publică o foaie din București.

Lucrătorii italieni din America trimet anual în țară **800,000,000 de lei.** Mulți sunt de părere că venitul acesta extraordinar este în mare parte cauza prosperității și măririi la care a ajuns Italia în ultimul timp.

Alfăm că dsoara Cella Delavrancea înainte de a pleca pentru a da o serie de concerte în diferite orașe din Europa, va da o „Serată Chopin” în sala Ateneului din București Marți 17 Decembrie.

Artista mult sărbătorită în Germania și în Franța pentru originalitatea cântecului său și modul magistral de a interpreta pe marii maestri ai muzicii, va da ocazie publicului bucurestean să aprecieze încă odată darul său muzical și temperamentul său artistic. De data aceasta programa cuprinde numai opere de Chopin.

Învățământul în Franța. Studiile clasice încep să recâștige teren în liceele din Franța. Jean

Richepin, care a pornit și el, în anul trecut, o activă propagandă în favorul lor, constată zălele acestea către un redactor dela „L'intransigent” că un reviriment s'a produs în opinia publică. Documente: la liceul Louis le Grand clasele de latină — și chiar de greacă — sunt mai populate ca până acum, iar la lice. Henri IV eie întrec de cel puțin trei ori în număr pe ale celorlalte secțiuni; la lice. Charlemagne a fost reînființată diviziunea clasică; mulțimea elevilor a provocat crearea de secții suplimentare la Montaigne, Janson-de-Sailly, St. Louis, Carnot, Michelet, La Ranal. Mișcarea nu se oprește în Paris, ci se întinde, aproape pretutindeni, în provincie. În legătură cu acestea merită să fie revelată observațiunea lui Albert Cahen făcută de curând la o prelegere particulară de pedagogie la École normale supérieure: burghesia franceză, departe de a fi ostilă umanităților, le simpatizează. Atacurile împotriva latinei se explică — după profesorul parisian — prin greșala prietinelor clasicismului care arătau ca folos al studiului latinei cunoașterea însăși, întinsă, a limbii franceze, pe câtă vreme folosul real și mare e pătrunderea temeinică a civilizațiilor trecute ce au pus temelile civilizațiilor contemporane. — „V. N.”

Când artiștii glumesc... O mare publicație artistică se ocupă de viața particulară a celebriților artistice. Extragem unele cari pot interesa și pe cetitorii noștri.

Celebra divă Melba povestește, între altele, că partenerul ei Caruso se ținea numai de pozne și ghidușii în scenă. — Chiar atunci când rolul pe care-l interpreta îi cerea o prestație de o deosebită gravitate, între altele Melba amintește cazul când în „Bohema” lui Puccini, în care ea ținea rolul prim și Caruso rolul lui Rodolphe, celebrul cântăret, în scena culminantă a morții, îi șoptise la ureche o invitație la un supu.

Această artistă povestește o altă farsă de a lui Tosti. La „Covent-Garden” din Londra Melba cânta în „Bohema”. Din scenă ea zări în sală pe compozitul Tosti. Aceasta simțind că a fost văzut, scoase din buzunar o pereche de mustați mari pe cari și-le puse sub nas și începu să facă fel de fel de strâmbături și grimase, astfel că Melba nu-și mai putu reținu răsul. În van imploră diva, prin priviri rugătoare, pe Tosti ca să înceteze. — În cât după lăsarea cortinei, artistei îi venise rău din cauza sfortărei prea mari de a-și stăpâni răsul.

Adorabila Tetrizina, care a rămas nestrășă în amintirea ieșenilor dela primul și pare-se ultimul concert, povestește că zilnic primește zeci și sute de scrisori prin cari adoratorii necunoscuți îi solicită fotografii, autografe, vizite, audiențe, concursuri benevole la concertele filantropice și chiar ajutoare bănești. Intr'o frumoasă zi diva a primit următoarele rânduri: „Mi-s dragi cântărețele, mai ales cele frumoase ca dta, care ești o artistă neintrecută. Dacă-mi vei trimite un bilet permanent de intrare la operă, îți promit că nu voi lipsi o singură seară spre a te aplauda cu frenezie!”

Tot Tetrizina a primit o poezie închinată ei, în care cântul ei era comparat cu cel al privighitoarei, frumuseța ei cu cea a zeiței Venus și grațiile ei cu acele ale Muzelor. Poezia sfârșia printr'un catren în care autoarea — era o femeie — cerea zece bilete de intrare la operă...

Un ziarist american a obținut urmatorul interview dela Caruso, — și a fost fericit că l'a putut obține:

— La ce oră vă sculați? La opt. — S'apoi? — Mă spal. S'apoi? — Mă bărbieresc. Singur? Da, singur. — S'apoi? Dejunez. Ce? Cafea, unt cu pâine, ouă moi. Vă plac ouăle moi? Da, când sunt proaspete. — Cări puteți ști dacă-s proaspete sau nu? — Înainte de a le ciocni cânt, și dacă din lăuntru albul se aude vre-o replică muzicală, atunci știu că nu-s proaspete... — S'apoi? Apoi fac exerciții vocale. — Mult? — Mult. S'apoi? — Apoi mănânc iarăș. — Și când vă culcați? Asta depinde. — Așa, multumesc. — Pentru ce? — Bună ziua! — Bună ziua!

Laconicul interview a fost publicat cu mare alai în ziar, iar dibacul reporter răsplătit cu mulți dolari...

Sultanul — bolnav. Din Constantinopol vine știrea, că, selamlăcul ce era să se țină Vineri a fost amânat, pentrucă sultanul se simte foarte rău.

După știrile sosite mai târziu, starea sultanului ar fi foarte îngrijitoare. În decursul zilei de ieri medicii au ținut în palatul sultanului mai multe consfătuiri.

Necrolog. Cu inimă frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților moartea neuitatei și iubitei soții, mamă, soră și rudă **Constanța Ileana Dr. Suciu** nasc. Laza, întâmplată la 25 Decembrie 1913 st. n. în etate de 30 ani. Rămășițele pământești al defunctei

se vor așeza spre vecinică odihnă în cimiterul gr. or. român din Galsa la 27 Dec. 1913 st. n. d. a. Galsa, la 25 Decembrie 1913. Adio scumpa roastră! Fie-ți țărâna ușoară și memoria binecuvântată. Tiberiu, Liviu, Florica, Eugen, Tunța fii și fiice. Dr. Ioan Suciu soț. Văd. Laza Florian, Catița Vanc mamă, Veturia Laza măr. Vanc, Cornelia Laza măr. Ghera, Dr. Romulus Laza frați și surori, Ioan Suciu și soția, Sofia Popovici și soacră, Alexandru Suciu, Ioan Chera, Gheorghe Vanc cumnați.

Thalassioscopul. Aurelio de Gasparis, profesor la universitatea din Neapole a inventat un aparat optic, cu ajutorul căruia se pot face studii asupra vieții adâncimelor mării. Profesorul italian i-a dat aparatului inventat de el numirea: *Thalassioscop*.

Acest aparat optic constă din un tub provăzută cu o linte obiectivă tare și e întepenit de un obiect plutitor. Aparatul se cufundă în apă la o adâncime de un metru și jumătate și tabloul ce ni-l prezintă e foarte lămurit.

Thalassioscopul a fost experimentat până acum în mai multe rânduri și cu ajutorul lui s'au putut face deja observări foarte importante.

Memoriile lui Bellis și poliția. Din Petersburg se anunță: Poliția din Kiew a făcut în zilele trecute perchițiile domiciliare ziaristului american Berland, căruia Bellis acuzatul de omor ritual, i-a dictat memoriile.

Secpul acestei perchiții domiciliare a fost să găsească manuscrisul, dar a fost prea târziu, căci manuscrisul memoriilor e deja în drum spre America.

Non explosiv de război. Inginerul din München, Fritz Gohre, a descoperit o compoziție a unui non explosiv de război. Fulmicotonul ar fi complet înlocuit, iar noul explosiv se poate fabrica în patru ore, și apoi poate fi imediat întrebuințat.

Toate zărele germane aduc cuvinte elogiase inventatorului.

Un doctor sarlatan. Nu e vorba de „Sarlatanul”, care obține aplauze pe scena „Teatrului Modern” din București, ci de un alt șalatan din Blois. Un genere, care nu-și trecuse toate inscripțiile la facultatea de medicină, profitând de moartea soarelui său, doctor, luă diploma acestuia, o falsifică și apoi începu să practice medicina în Blois. Descoperit, sarlatanul a fost arestat și dat îndecății pentru fals în scripte și practica ilegală a medicului.

Reforme militare în Italia. Ni se anunță din Roma: Deputatul Marozzi a depus la cameră un proiect de lege prin care se prevede obligația din partea statului de a acorda o subvenție potrivită în favoarea familiilor sărace ale soldaților de sub drapel pe tot timpul serviciului militar. Totdeodată se acordă înlesniri speciale pentru soldații plugari, bolnavi și studenți.

„British Museum” din Londra a primit ca dar cea mai veche monedă ce s'a bătut în Anglia. E vorba de unicul exemplar al unei piese de aur care poartă efigia regelui anglo-saxon Offa (757—796) prieten al lui Charlemagne. Un amănunt curios: desi acest principie era creștin, inscripția gravată pe monedă era în limba arabă.

Distrugearea orașului Sereș. Vice-consulul Angliei din Salonic a fost însărcinat de guvernul său cu facerea unei anchete la Sereș, asupra celor ce au avut de suferit naționalii englezi, în urma incendiului acestui oraș de trupelt bulgărești. Minuțioasa anchetă a vice-consulului englez i-a dat certitudinea că incendiul la Sereș a fost aprins de soldații armatei regulate bulgare. Consulul general austro-ungar din Salonic, deschizând și el o anchetă, a ajuns la aceiaș concluzie.

Proces de presă în urma incidentului dela Saverna. Din Strassbourg se anunță: Procesul intentat ziarului „Journal d'Alsace-Lorraine” pentru insultarea armatei prusace a fost desbătut Joi înaintea tribunalului. Eugen Jung care a luat răspunderea pentru articolul incriminat, a fost osândit la trei săptămâni temniță și să publice în trei ziare din Strassbourg această sentință.

„Turcia” din Comitetelor serbelor și activitate mare de misiuni în Turcia vici.

Așa glie pe pentru o mercu c

Din

fost rez

știe, Ta

permitt

tei gene

reorgan

ranță al

Dacă

acela as

se face,

și const

orice, d

ce condu

împărăt

prin car

Natu

rea lui

putut să

atât de

D-sa

de zece

șilor și

scop a

hey; Be

tinopol;

rare și

siguran

Mini

noasa i

verului

rea schi

fost com

După

alcătui

proiectu

care va

Func

stantino

nului, c

Tala

Bucure

lângă p

mai mu

subdirec

turcesc.

Nou

Vineri, c

siunea c

50 bani,

Tim

negru c

Tim

culc

Tim

închis;

Tim

localiu;

Tim

chis;

Tim

bastru;

Tim

nușiu b

Tim

chenaru

Tim

e roșu

Tim

12/25 D

nuarie

sunt ac

sunt va

Câte

redester

d. Lutz

Berlin c

Tot în a

Rolul României în organizarea polițiilor din Turcia. Cetim în ziarul „Înainte”:

„Turcia este în plină prefacere. Guvernul din Constantinopol urmărește evoluția diferitelor servicii din țările europene și se adresează acelor țări unde cutare sau cutare ramură de activitate sau serviciu a ajuns la un grad mai mare de perfecționare, cerându-i să-i trimită misiuni sau persoane însărcinate să organizeze în Turcia după modelul țării lor, anume serviciului.”

Așa am văzut pe Poartă adresându-se Angliei pentru a-i organiza marina; Germaniei pentru organizarea armatei; Italiei pentru comerț etc.

Din cinstea făcută acestor țări, o parte a fost rezervată și României; căci după cum se știe, Talaat bey a cerut guvernului nostru să permită ca d. I. Panaitescu, directorul Siguranței generale a statului, să fie consultat asupra reorganizării serviciului polițienesc și de siguranță al imperiului turcesc.

Dacă noi, ca țară putem să fim mândri, apoi acela asupra căruia cade meritul cinstei ce ni se face, este d. Panaitescu. Muncitor, modest și conștiințos, punând cinstea mai presus de orice, d. Panaitescu a reușit să dea direcțiunii ce conduce o strălucire care a făcut ca o mare împărăție să o ia de model în ajutorul prefacerilor prin cari trece.

Natural că guvernul român a primit cerea lui Talaat bey și astfel d. I. Panaitescu a putut să-și asume o sarcină, pe cât de grea, pe atât de delicată.

D-sa a plecat la Constantinopol, unde timp de zece zile a studiat actuala organizare a polițiilor și a siguranței generale turcești. În acest scop a avut numeroase conferințe cu Talaat bey; Bedri bey, prefectul poliției din Constantinopol; Midat bey, directorul siguranței generale și Ismail bey, directorul secției politice a siguranței generale.

Ministrul Turciei la București a arătat luminoasă impresiune pe care a făcut-o asupra guvernului țării sale d. Panaitescu, în demonstrația schiței de plan a reorganizării pentru care a fost consultat.

După anteproiectul d-lui Panaitescu se va alcătui de către ministrul de interne al Turciei, proiectul de reorganizare al poliției și siguranței care va fi supus parlamentului otoman.

Funcționarul nostru superior a fost la Constantinopol obiectul atenției delicate a sultanului, care l-a primit într-o lungă audiență.

Talaat bey și Sefa bey, ministrul Turciei la București, au oferit prânzuri oaspetelui lor, pe lângă persoana căruia a fost atașat — pentru mai multă cinste — Behaedin bey-Monastirly, subdirectorul siguranței generale a imperiului turcesc.”

Noile timbre comemorative românești. Ieri, Vineri, s-au pus în circulație noile timbre. Emisiunea conține timbre de 1, 3, 5, 10, 15, 25, 40, 50 bani, precum și 2 lei.

Timbrul de 1 ban e de o singură culoare: negru cenușiu;

Timbrul de 3 bani are efigia roșie și chenarul culoare cenușie;

Timbrul de 5 bani e negru roșiatic și verde închis;

Timbrul de 10 bani e negru roșiatic și portocaliu;

Timbrul de 15 bani e violet și cafeniu deschis;

Timbrul de 25 bani este brun roșiatic și albastru;

Timbrul de 40 bani e violet, cu chenarul cenușiu bătând în roșu;

Timbrul de 50 bani e albastru deschis cu chenarul albastru;

Timbrul de 2 lei e roșu închis, iar chenarul e roșu deschis.

Timbrele nu vor circula decât 15 zile, dela 12/25 Dec. 1913 până la 26 Dec. v. 1913 (8 Ianuarie n. 1914 inclusiv, și paralel cu cele cari sunt actualmente în comerț. De altfel, ele nu sunt valabile decât pentru scrisorile interne.

Câteva adevăruri. Cunoscutul luptător pentru redoptarea națională a germanilor din Ungaria, d. Lutz Korodi, a ținut în aula universității din Berlin o conferință despre stările politice ungare. Tot în acea aula, dl profesor universitar *Hoentger*

din Berlin a ținut și el o conferință cu același subiect. Amândoi au pus aproape aceleași concluzii, care referindu-se la toate naționalitățile stăine din Ungaria, ne privesc de aproape și pe noi:

„Sovinismul maghiar visează construirea unui stat național unitar. Are în program desfacerea de Austria, încorporarea la Ungaria a țărilor anexate și încă atâtea alte planuri maghiare soviniiste. Mijloacele politice maghiare soviniiste cu liberalismul lor aparent înșeală străinătatea, ca să-și poată face acasă mendrele netulburate”.

Conferențiarul a trecut apoi la caracterizarea celei mai faimoase încarnări a politicii ungurești, care știm că este Apponyi. Au citat întâi discursul acestuia, ținut într-o adunare interparlamentară în 1908, la Berlin și au continuat astfel:

„Ministrul de culte și instrucțiune al Ungariei a făcut în discursul său apologia limbii și culturii germane. Dar în același an contele n'a voit să tolereze în Budapesta o școală particulară germană.

Când, totuși, școala aceasta, în urma unui avertisment dela Berlin, s'a înființat, — opinia publică și presa maghiară s'au revoltat și au protestat. Limba deci, pe care contele Apponyi o considera de salutară în Ungaria, până și pentru locuitorii din lună, este numai cea Ungurească”.

Conferențiarul a vorbit apoi despre această limbă arătând că e, poate „cea mai izolată din Europa, un idiom aziatic, care nu va putea să ajungă nici odată în rândul limbilor universale, cum o visează ungurii”.

A trecut în urmă la politica monarhiei, spunând că „viitorul poate să aducă mari și dureroase surprize Ungurilor, dacă nu vor conțeni din vreme cu politica lor, de a începe neamul unguresc în flăcările urii popoarelor conlocuitoare în monarhie, „Ungaria va ajunge obiectul de bațocură al lumii întregi, dacă va continua cu politica ei de naționalitate ce practică astăzi”.

„Așa au terminat conferențiarul în aplauzele unui auditoriu cult și înțelegător.

Ultimele dispoziții privitoare la înmormântarea lui Ion Kalinderu. Din București ni se anunță cu data de ieri: Ieri, Joi, corpul neînsuflit al regretatului I. Kalinderu a fost transportat la biserică „Kalinderu” unde a fost oficiat un serviciu funebru de P. S. Sa episcopul Nifon al Dunării de jos, înconjurat de un mare număr de preoți și diaconi.

Corpul neînsuflit al lui Kalinderu a fost pus într'un sicriu de metal și așezat într'un dric tras de 4 cai. De o parte și alta a dricului erau câte 2 lakei dela palat.

Cosciugul cu rămășițele pământești ale lui Kalinderu, a fost depus în biserică pe un catafalc. Biserica era toată îndoliată.

Printre cei cari au mai venit, să aducă salutul lor pios, celui ce a fost Ion Kalinderu au mai fost: M. S. regina Elisabeta, principesa Maria și Elisabeta, I. P. S. Sa mitropolitul primat, C. Dissescu, d-na și d. D. Sturdza, Antipa, Stămbulescu (Casație), E. Pangrati, I. B. Șendrea, B. Missir, I. Bălțeanu (Conturi), d-na și d. C. F. Robescu, Em. Porumbaru, etc. etc. etc.

Au mai depus coroane: comisia monumentelor istorice cu inscripția: Neobositului său președinte, adânci regrete; Societatea Crucea Roșie din România; Scumpului său președinte; 3. Partidul național liberal: Bunului român I. Kalinderu; 4. Creditul funciar rural; Lui Ion Kalinderu fost președinte al consiliului de administrație; 5. Familia Vulturescu lui I. Kalinderu; 6. Școala de gospodărie de fete de pe domeniul Cocioe: regrete eterne; 7. Societatea culturală „Steaua”: președintelui ei adânci regrete; 8. Adm. Casei Școalelor; 9. Familia Vento.

Azi, Vineri, s'a făcut înbălsămarea corpului regretatului Kalinderu de către d. Dr. Sion.

În urma ultimilor dispozițiuni luate de membrii familiei, s'a hotărât în mod definitiv ca înmormântarea să aibă loc la cimitirul Șerban Vodă (Belu) Sâmbătă la orele 2 d. a.

Serviciul funebru va fi oficiat de I. P. S. Sa mitropolitul primat și episcopul Nifon al Dunării de jos, înconjurat de un mare număr de preoți și diaconi.

Răspunsurile vor fi date de corul seminarului Nifon sub conducerea dlui profesor Popescu-Pășare.

Azi, Vineri, la orele 2 d. a., s'a procedat de către d. prim-procuror Budișteanu, judecător Prodan și Scutașu inspector polițienesc, la inventarierea averii.

Procedându-se la desigilarea casei de fier, s'au găsit, înscrisuri aproape de 1 milion lei.

S'a mai găsit un concept testamentar încă din 1903 prin care regretatul își exprimă dorința că averea să rămână Casei Bisericei, Muzeul familiei regale și că înmormântarea să nu aibă un caracter oficial, ci simplu.

Vizita principesei Maria la Dorohoi. Ni se anunță din Dorohoi: „A. S. R. principesa Maria a României va veni peste câteva zile în orașul nostru pentru a distribui ajutoare familiilor soldaților morți pe câmpiile Bulgariei”.

Parastas pentru Spiru C. Haret. Ni se comunică din București: Măne, Duminecă, 15 Decembrie v. la orele 11 dimineața, se va oficia un parastas pentru memoria marelui om al școlii Spiru C. Haret dela moartea căruia se împlinește un an.

Serviciul religios va fi oficiat de către arhierul Antim Petrescu vicarul mitropoliei, înconjurat de clerul catedralei.

La această solemnitate vor lua parte membrii întregului corp didactic, membrii „Ligei Desteptarea” și toți admiratorii ilustrului dispărut.

Se vor rosti mai multe cuvântări.

Agitațiunea în favoarea lui Essad-pașa. Se anunță din Roma: Comandantul englez la Scutari, Philipps, a expulzat pe șefii malisoriilor cari, după înțelegerea luată cu elementele musulmane din localitate, amenințau să provoace o agitațiune în favoarea lui Essad-pașa.

Înmormântarea lui Gr. Vulturescu. Ni se anunță din București: Ieri, Vineri d. a. a avut loc înmormântarea regretatului Gr. Vulturescu, în prezența unei asistente aleasă și numeroasă.

D. M. Ferechide a deplâns moartea lui Gr. Vulturescu în numele partidului liberal.

Au mai vorbit dnii Al. Constantinescu din partea baroului; Dinu Brațianu din partea creditului și C. Banu în numele presei liberale.

Mort pe catedră. Din Constantinopol vine știrea: Profesorul universitar Ismail Hakkî Babanzade fost redactor politic al ziarului „Fanin” și membru fruntaș al partidului junilor turci, a murit ieri pe catedră în decursul prelegerii.

Dar princiar. Din București ni se anunță că A. S. R. principesa Maria a mai donat o sumă de 1000 lei pentru „Asilul lehzelor sărace dela periferia capitalei.”

Patronii expoziției dlui Brumărescu, AA. LL. RR. principele Carol și principesa Elisabeta au binevoit a patrona noua expozițiune a dlui Brumărescu, ce se va deschide Duminecă, 15 c. în fostul local al băncii de scont, starda Lipsicani, în București.

Miscări feministe. De un timp încoace au apărut în România o serie de reviste cari tind să consolideze asemenea miscări. Așa în București a apărut revista „Drepturile femeiei”, în Iași revista „Viitorul românelor” și mai sunt încă prin provincii, alte reviste însuflețite de același îndemn.

Sexul care necunoscând încă pe deplin amarăciunile luptei, vrea să intre de bună voie în măcel, ca să dea și mai multă autoritate acestei încercări, o ilustrează cu păreri culese de pe la oameni cu stabilită reputație.

Așa în numărul 2 revista bucureșteană „Dreptul femeiei”, înregistrează părerea pe care o are în cauză d. Take Ionescu, care a zis următoarele:

Îmi cereți părerea mea asupra revendicării cunoscute sub numele de mișcare feministă.

Este una din acele revendicări asupra căreia părerea mea vă este favorabilă dacă aceasta vă poate avea vre-un interes.

Cred că dispozițiile din legile civile relative la inferioritatea femeiei, ca și acele ce privește administrarea averii ei sunt învechite și trebuiesc puse în acord cu starea de astăzi a societății. O mișcare în acest sens departe de a sdruncina temelile societății, le-ar consolida”.

O fi și așa cum crede d. T. Ionescu, pentru mine rămâne însă în picioare tot vechiul și înapoiatul argument:

Ca să poți lupta cu succes în viață, trebuie s'o cunoști: — ori cine vrea să intre de bună voie în luptele ei, dă cea mai peremptorie dovadă că n'o cunoaște.

Și s'ar mai putea documenta multe pe această temă, dacă subscrierului nu i-ar fi frică să încrețească frunți sub seninul cărora cea mai frumoasă podoabă este su-râsul naiv și gingaș al necunoștinței vietei.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

OPERILE CARMEN SYLVEI

traduse și tipărite în limba românească.

Operile Carmen Sylvei sunt traduse în limbile: franceză, engleză, italiană, spaniolă, daneză, armenească, noorlandeză, rusă, sârbă etc. Unele din scrierile Ei sunt traduse și în ungurește. La vale dăm lista operilor Carmen Sylvei traduse și tipărite în românește.

1.—**Puiu. Legenda de Carmen Sylva.** București, Tipografia Academiei române, 1882, în 4° de 5 pp.

Extras din *Analele Academiei române, seria II, t. V., secția II.* (A fost recules în *Poveștile Peleşului*).

2.—**Mântuitorul vieții. O istorie adevărată povestită după spusa căpitanului Dearburn, de Carmen Sylva.** București, Tipografia Carol Göbl, 1882, 12° de 24 pagini. În versuri.

3.—**Poveștile Peleşului de Carmen Sylva.** F. d. și f. I. București, Socec în 8° de 236 pagini.

Coperta ilustrată; portret. Edițiunea Ministerului Cultelor și al Instrucțiunii publice.

4.—**Aceleași. Iași, frații Șaraga, s. d.,** în 8° de 143 pagini și Tabla.

Colecțiunea Șaraga. A doua mie.

5.—**Aceleași.** București, Institutul de arte grafice al lui Carol Göbl, 1898, în 32 de 2 foi, 263 pp. și Tabla. Portret. *Mica Bibliotecă Carmen Sylva.* Textul german este față în față cu textul românesc.

S'a tipărit și o ediție de lux.

6.—**Carmen Sylva. Bate la ușă. Traducere română de L. M. București, Socec & C-ie, 1887,** în 18° de 118 pp.

7.—**Dito și Idem. Astra. Traducțiune de Gion. București, Socec & C-ie, 1887,** în 18° de 376 pagini.

8.—**O rugăciune. Nuvelă de Carmen Sylva. Traducere autorizată, de Flor. Carp. Cernăuți, Editura proprie (Tipografia arhiepiscopală), 1887,** în 16° de 56 pp. Se vinde în profitul Societății „Școala română” din Suceava.

9.—**Carmen Sylva (M. S. Regina Elisabeta a României). De prin veacuri. Traducție din limba germană de L. T. București, C. Müller; sau București, Leon Alcalay, f. d., 2 volume în 24° de 108 pp., plus Tabla (t. I); de 95 pp. plus Tabla (t. II). Portret și fac-simil al semnaturii.**

Biblioteca pentru toți.

Edițiunea a 3-a, publicată de Leon Alcalay, a apărut în 1902.

Traducțiune a volumului: *Durch die Jahrhunderte.* Din cele 24 piese conținute în textul german numai 15 au fost reproduse în traducțiunea română:

Tomul întâi: *Pietrele Doamnei — Mama lui Ștefan-cel-Mare — În Vrancea — Bucur — Neaga — Insula Șerpilor.*

Tomul al 2-lea: *Fiica lui Decebal — Dragomira — Constantin — Brâncoveanu — Petru Cerceț — Caderea Vidinului — Moșul și Baba — Calugărița — Jianu — Robii.*

Tomul I este precedat de o *Pretată* (a editorilor).

10.—**Carmen Sylva. Nuvele. Traducțiune de Gion. București, Socec & C-ie, 1888,** în 18 de 361 pagini.

Traducțiune, datorită penei d-lui Ionescu-Gion, a culegerii de nuvele: *Schite (Handzeichnungen).*

11.—**Cuvinte sufletești de Carmen Sylva.** București, Tipografia cărților bisericești, 1888, în 8° de 131 pp. Titlul și textul încadrate. Portret.

Aceasta e traducțiunea volumului *Seelen Gespräche* (traducțiune apărută cu doisprezece ani înainte de tipărirea textului german, publicat în 1900 de Emil Strauss, în Bonn).

O altă edițiune a acestei serii, în limba română, a fost dată în 1898 de Carol Göbl (Institutul de arte grafice Carol Göbl, București), în 32° de 2 foi, 173 pagini și Tablele. Portret.

Mica Bibliotecă Carmen Sylva.

Textul german este față în față cu textul românesc. Această ultima edițiune nu conține decât capitolele IV, VII, IX, X, XII, XIV, XX și XXI.

S'a tipărit și într'o ediție de lux.

12.—**Pablo Domenech. Istorie militară după povestirea unui martor ocular, de Carmen Sylva.** București, Ig. Haimann, 1889, în 18° de 32 pp.

Traducțiune (făcută de d-l Th. M. Stoensescu) a nuvelei cu același nume imprimată în *Războare* (Rache).

13.—**Visul poetului de Carmen Sylva.** București, Tipografia Carol Göbl, 1890, în 4° de 12 pagini.

Citit în ședință publică a Academiei române, de M. S. Regina, Membru onorar al Academiei române. (A se vedea *Analele Academiei române*, XII, I, 115).

14.—**Sola de Carmen Sylva.** București, Tipografia Carol Göbl, 1891, în 4° de 14 pagini.

Citită în ședință publică a Academiei române (ședința jubilară din 1 Aprilie 1891) de M. S. Regina. (A se vedea *Analele Academiei române*, XIII, I, 107, 111—113, și *Anexe*, 247—254)

15.—**București de Carmen Sylva.** București, Tipografia Universul, 1892, în 4° de 25 pagini. Portret și figuri.

Traducțiune, făcută de d. Stăncescu, a articolului asupra *Bucureștilor*, publicat în *Capitalele lumii*.

16.—**Carmen Sylva. Versuri traduse de A. Toma.** București, Socec & C-ie, 1897, în 18°, de 106 pp. Portretul Carmen Sylvei pe copertă.

Poeziile Carmen Sylvei, traduse în versuri românești de d. A. Toma, sunt extrase din următoarele volume: *Meine Ruh'* (Monrepos), *Heimath* (Patria) și *Meerlieder* (Cântece de mare).

17.—**Carmen Sylva. Vrăjitoarea. Pentru statua lui Carl Cauer.** Traducere de A. Steuermann. Craiova, Ralian și Ignat Samitca, 1897, în 38° de 82 pagini.

Traducțiune în versuri române a operei *Die Hexe*.

Cu o reproducere a statuei lui Carl Cauer și un portret al Carmen Sylvei.

Precedat de o scurtă notiță biografică asupra Carmen Sylvei.

18.—**Carmen Sylva. Robia Peleşului.** București, Leon Alcalay, f. d. (1897), în 24° de 92 pagini.

Portret.

Biblioteca pentru toți, No. 119.

Traducțiunea volumului *Pelesch im Dienst* (de E. R. R.).

19.—**Poeziile unei Regine. Prima traducțiune în românește a poeziilor M. S. Reginei Elisaveta, de Ilie I. Deleanu.** București, f. d. (1897), în 16° de 128 pagini.

Piesele traduse sunt extrase din volumele: *Heimath* (Patria), *Meerlieder* (Cântece de mare), *Handwerkerlieder* (Cântece de meseriași), *Meine Ruh'* (Monrepos).

20.—**Poezii române traduse de Carmen Sylva.** București, Institutul de arte grafice Carol Göbl, 1898, în 32° de 143 pagini și Tablele. Portret. *Mica Bibliotecă Carmen Sylva.*

Traducere parțială a volumului *Rumänische Dichtungen*.

Textul german este față în față cu textul românesc. Conține patru poeme ale lui Alessandri și două ale lui Bolintineanu.

S'a tipărit și într'o ediție de lux*.

21.—**Carmen Sylva. Povestea Reginei binefăcătoare. Tradusă după manuscrisul german inedit de George A. Mandy.** București, Tipografia Minerva, 1899, în 18° de 16 pagini.

Text încadrat: — extras din *Poveștile unei Regine*. Aceeași legenda a fost tradusă în versuri române de Haralamb G. Leca, sub acest titlu:

Povestea unei Regine. Ibid., id., 1899, în 18° de 23 pagini.

Portret și facsimil.

22.—**Însurat. Roman de Carmen Sylva.** București 1903, în 8° de 100 pagini.

Traducerea e făcută de Dl. A. Alexandrescu-Dorna.

23.—**Ultranda. Dramă în două acte, în versuri, de Carmen Sylva. Tradusă de Dr. A. Steuermann. Muzica de Max von Weinzierl. Reprezentată pe scena Teatrului Național din Iași cu ocazia vizitei MM. LL. Regele și Regina AA. LL. RR. Principele și Principesa României, 1904.** Octomvrie în trei. Iași, Tipografia „Dacia”, Iliescu, Grosu & Comp., în 8° de 71 pp.

24.—**Astra. Dramă în cinci acte, în versuri, (după romanul Astra de Carmen Sylva) întocmită de N. Rădulescu-Niger.** București, Socec, 1905, în 8° de 165 pp.

25.—**Valuri alinate de Carmen Sylva. Traduceri de George Coshuc.** București, Minerva 1906, în 8° de 142 pp.

A mai apărut de curând traducerea *Poveștilor unei Regine* (de D-l Tz. — S.); Socec, 1905, în 8°; tomul I.

*) Amintim aici că volumul Carmen Sylvei intitulat *Domnul Hampelmann* este și el tradus în românește.

Recomandăm cetitorilor noștri cu deosebită insistență procurarea și cetirea acestor opere, cari se pot procura toate dela

Librăria noastră „CONCORDIA” din Arad.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grîndinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite oriunde în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire ca aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Jozsefföherceg nr. 1** (lângă Banca „Victoria”).
Ba 240—156) Telefon nr. 859

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.
Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

60 fil.
+ 20 fileri
porto postal

Cetiți cu atențiune!

60 fil.
+ 20 fileri
porto postal

Calendarul partidului național român pe anul 1914.

Este cea mai însemnată publicație românească în acest gen.

Calendarul partidului național român este singurul calendar care, prin conținutul său bogat, poate mulțumi pe oricine.

Calendarul e gata și am început expediarea.

De aceea nimeni să nu-și cumpere calendar până când nu va fi văzut pe acesta, care ea și în anul trecut, — va fi cel mai mare, mai bogat și mai ieftin calendar românesc.

Insoțiți-vă mai mulți și ne scrieți pe o carte poștală câte bucăți să vă trimitem.

Pentru „România” costă exemplarul 1 cor. 10 fileri.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—5 ex. nu trimitem deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare. — Se poate procura dela

Administrația ziarului „Românul”, Arad, str Zrinyi nr. 1a.

Condițiunile de vânzare:

Calendarul „Partidului Național Român” se vinde *numai pe bani gata.*

Prețul unui ex. 60 fil, iar pentru trimiterea cu poșta 20 fileri deosebit.

dela 10 ex. până la 14 ex. cu 15% rabat, nefrancat;

dela 14 ex. până la 36 ex. cu 20% rabat, nefrancat;

dela 36 ex. până la 72 ex. cu 20% rabat franco;

de 72 ex. în sus cu 25% rabat, franco.

Singurul calendar care poate mulțumi pe oricine!

Cea mai însemnată publicație românească!

60 fil.
+ 20 fileri
porto postal

Cel mai bogat și mai ieftin calendar românesc!

60 fil.
+ 20 fileri
porto postal

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

”CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

TELEFON
NR. 750.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.